

Täysistunto

Torstai 21.4.2022 klo 16.02—18.12

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 18.12.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (16.02—17.01) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.01—18.12).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
työministeri Tuula Haatainen
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
opetusministeri Li Andersson
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari
perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysymystä, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistetaan yhdelle ministerille.

Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

2.1. Suullinen kysymys hoitajien palkkaratkaisusta (Arja Juvonen ps)

Suullinen kysymys SKT 71/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Kysymyksiin, edustaja Juvonen.

Keskustelu

16.03 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomessa on kova pula hoitohenkilökunnasta, mutta tästä huolimatta hoitajille ei haluta maksaa kilpailukykyisiä palkkoja. Yle raportoi tammikuussa, että Ruotsissa ja Norjassa hoitajan tilille jää kuukaudessa 600—2 000 euroa enemmän.

Koronapandemian aikana yritykset saivat miljoonatuettua kiertäen toisensa jälkeen, ja maaliskuussa hallitus kaksinkertaisti ilmastokehitysavun. Sote-uudistuksen myötä perustettujen hyvinvointialueiden johtohenkilöille tuntuu myös riittävän rahaa. Palkat ovat jopa 17 400 euroa kuussa. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Pääministeri Marin, te ja puolueenne olette ennen monia edellisiä vaaleja luvanneet hoitajille vaikka mitä. Lupauksille käy kuin vappusataselle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Pääministeri Marin, tällaisten vaalilupauksien sijaan voisitte tehdä asialle jotakin. Panostakaa hoitajien palkkoihin, panostakaa siihen, että saadaan lisää hoitajia, panostakaa potilasturvallisuuteen. Miksi ette tee näin?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.04 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä julkisen sektorin palkkaneuvottelut käynnissä. Tältä osin tilanne on se, että on asetettu sovittelulautakunta, joka tällä hetkellä hakee ratkaisuesitystä, jonka se voi osapuolille esitellä. Itse arvioisin — en tarkkaan tiedä, mutta arvioisin — että todennäköisesti ensi viikolla tällainen esitys saadaan aikaiseksi, ja sitten osapuolet sitä käsittelevät. Pääministerinä tietenkin toivon, että esitys olisi sellainen, että se olisi eri osapuolten hyväksyttävissä niin, että esimerkiksi työtaistelutoimenpiteille ei olisi tarvetta.

Tällaisessa maailmanajassa olisi äärettömän tärkeää, että meillä olisi vakautta yhteiskunnassa, ja vakautta lisää se, että asioista kyetään sopimaan, myös julkisen puolen palkkaratkaisusta. Itse pääministerinä tietenkin tätä kantaa edustan.

Haluan myös kertoa niistä toimista, joita hallitus on tehnyt sote-sektorin eteen. Olemme muun muassa tehneet laajan, mittavan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen, jota usea hallitus on yrittänyt saada aikaiseksi. [Leena Meren välihuuto] Tällä vaalikaudella se on tehty. Olemme säätäneet hoitajamitoituksen, jonka yhtenä tarkoituksena on se, [Timo Heimonen: Te olette vain pahentaneet tilannetta! — Välihuutoja] että työtaakkaa jaettaisiin, hoitohenkilökunta jaksaisi paremmin ja ala olisi vetovoimaisempi ja houkuttelevampi. [Puhemies koputtaa] Ja lisäksi viikon hoitotakuu on mittava satsaus hallitukselta sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Juvonen.

16.06 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä ja riittävä palkka tuo vakautta. Koronapandemian aikana hoitajat olivat se ihmisryhmä, joka ei voinut jäädä etätöihin vaan jonka täytyi venyä ja hoitaa potilaat. Hoitajia ei houkuteltu venymään porkkanalla vaan kepillä. Valmiuslaki otettiin käyttöön, ja hoitajat velvoitettiin töihin sen sijaan, että heitä olisi kuunneltu ja heidän uupumuksensa olisi otettu vakavasti. Tällöin hallitusta ei potilasturvallisuus kiinnostanut.

SDP on luvannut, että hoitajien työolot ja palkkaus laitetaan sellaiselle tasolle, jolla henkilöstöresurssit turvataan ja ala säilyttää houkuttelevuutensa nuorten silmissä. [Ben Zyskowicz: Ne on näitä vaalipuheita!] Hallituksen asenne hoitajia kohtaan tuntuu kuitenkin pysyneen ennallaan, sillä hoitajien työtaistelun aikana perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén on väläytellyt lakeja, joilla hoitajat pakotettaisiin töihin lakon aikana tai heitä jopa estettäisiin irtisanoutumasta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohoh! — Huhhuh!]

Ministeri Lindén, mitä aiotte tehdä, jos hoitajat toteuttavat joukkoiertisanoutumisensa? Miksi ette ratkaise hoitajien tilannetta lupaustenne mukaisesti ja ratkaise samalla potilasturvallisuutta? [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan ensiksi tämä potilasturvallisuuslaki. Se oli välttämätöntä, että se valmisteltiin. Valviran ylijohtaja Henriksson kiinnitti erittäin vakavaa huomiota siihen, että pahimmillaan, varsinkin tämän viikon alussa tiistaina, suojelutyön saanti oli niin vähäistä, että se uhkasi välittömästi — jos keskiviikkoamu olisi tullut vielä lakon aikana — potilaiden henkeä ja terveyttä vakavalla tavalla. Me emme kuitenkaan onneksi tarvinneet sitä lakia siinä tilanteessa, koska lakko päättyi, ja nyt olemme uudessa tilanteessa, jossa kaikki huomio on nyt laitettava tänne neuvotteluihin.

Sanonpa ihan suoraan näin, että henkilökohtaisesti minä — hyvätuloisena, lääkäritautaisena — olen valmis mielelläni maksamaan enemmän veroja, jotta meidän julkisen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon työntekijät saisivat paremmat palkat. Tässähän ovat nimittäin neuvotteluosapuolina [Petri Hurun välihuuto] kuntatyönantaja KT, joka edustaa veronmaksajia, ja sitten hoitoalan ammattiliitot. [Leena Meri: Ei kunnilla ole rahaa!] Toivon vilpittömästi, että siellä saadaan myönteinen palkkakehitys aikaiseksi. [Jukka Gustafsson: No niin, siinä se tuli! — Timo Heinosen välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

16.08 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitajien työtaistelu-toimet uhkaavat jatkua joukkoiertisanoutumisilla reaktiona potilasturvallisuuslain valmisteluun. Kriittisiä tehtäviä sairaaloissa ja vanhustenhuollossa voi jäädä hoitamatta. Hoitajat väsyvät yhä pahemmin. Syntyvät vauriot terveydenhuoltoomme eivät korjaudu hetkessä. Hoitovelan purkamiseen tarvittaisiin vähintään 300 miljoonan panostukset vuodessa ja hoitajien palkkaukseen saman verran. Yhtälö on yksinkertainen. Jos palkkaa halutaan hoi-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

tajille lisää, jos hoitojonot halutaan purkaa ja jos sote-uudistus halutaan hoitaa kunnialla, on lisättävä hyvinvointialueiden rahoitusta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

På vilket sätt har regeringen tänkt lösa finansieringen till välfärdsområdena?

Kysyn ministeriltä: mikä on ratkaisunne hyvinvointialueiden rahoitukseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä kysymys. Hyvinvointialueiden rahoituslaissa on varauduttu yhden prosentin reaalikasvuun, yhden prosentin reaalikasvuun. Onko se paljon vai onko se vähän? Sen lisäksi tulee kustannustason muutos, eli jos palkat nousevat, siellä on hyvinvointialueiden indeksi, josta 60 prosenttia painoarvolla määräytyy yleisestä ansiotasokehityksestä, 30 prosenttia kuluttajahintaindeksistä ja 10 prosenttia työnantajien sosiaaliturvamaksusta, eli valtio tulee tätä kautta osallistumaan täysimääräisesti niihin ratkaisuihin, jotka sitten on käytännössä siellä neuvottelupöydissä tehty.

Me tarvitsemme julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon lisää rahaa. Minun oma arvio on se, että me olemme Suomessa pelkästään terveydenhuollon osalta jäljessä yhden miljardin verran, [Timo Heinonen: Se on pieni raha tälle hallitukselle!] mutta kuten pääministeri totesi, tämä hallitus on 400 miljoonaa euroa laittanut lisää, paljon enemmän kuin kaksi edellistä hallitusta yhteensä. Me olemme tehneet mittavia uudistuksia, mutta kukaan ei voi laittaa miljardia kerralla. Se on seuraavan neljän viiden vuoden ohjelma, ja se tullaan toteuttamaan. [Leena Meri: Eli seuraavan hallituksen tehtävä, niinkö? — Ben Zyskowicz: Mistähän se 400 on otettu? Oletteko säästäneet jostain muualta?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.10 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Katsotaanpa nyt ihan rehellisesti teidän talouspolitiikkaanne ja hyvinvointivaltion rahoitusta ja tätä sote-litaniaa, jonka pääministerikin jälleen luetteli vastauksessaan. Sote-uudistuksesta, kuten edustaja Östman kuvasi, puuttuu rahaa täytöntöönpanosta. Tällä hetkellä näyttää siltä, että kaikki hyvinvointialueet eivät kykene siirtämään palveluita siinä määräajassa, jonka te olette säästäneet. Tämä ei tapahdu.

Eikä tässä vielä kaikki. Hoitajamitoitus, hoitotakuun kiristäminen — näihinkään ei ole riittävästi varattu rahaa. [Petri Huru: Seuraava hallitus hoitaa!] Ajatelkaa: te teette lainsäädäntöä, mutta raha ei seuraa sitä. Se tarkoittaa, että teidän päätöksenne ovat pelkkää paperia. Tuo on kulissi. Se on kulissi, että te olette parantaneet näitä palveluita. Raha ei seuraa.

Arvoisa hallitus, kysyn teiltä: oletteko ehkä haukanneet liian suuren palan? Tässä samaan aikaan, kun puhutaan hoitajien palkoista ja näihin edellä mainitsemiinikaan asioihin ei ole rahoitusta, kertokaa: Mitä te vastaatte hoitajille, jotka odottavat lisää palkkaa? Mitä te vastaatte kansalaisille, jotka teidän puheidenne perusteella odottavat parempia palveluita? [Ben Zyskowicz: Vastahan tästä asiasta on säädetty laki!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitohenkilökriisi on pitkälti koko Euroopan yhteinen haaste, joka johtuu siitä, että meillä suuret ikäluokat ovat tällä hetkellä saavuttamassa 80 vuoden iän, jossa hoidon tarve yleensä voimakkaasti lisääntyy, vaikka he ovat terveempiä kuin kahdeksankymppiset ovat koskaan historiassa aikaisemmin olleet, ja työmarkkinoille tulevat samaan aikaan ikäluokat, jotka ovat vain puoliksi tämän suuruiset. Tämä on kaikissa EU-maissa yhteinen haaste.

Me tarvitsemme aivan kaiken, mitä tässä pitää tehdä. Me tarvitsemme työkuulttuurin muutoksen terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Me tarvitsemme siellä työnjakojen uudistuksen. Me tarvitsemme koulutuksen uudistuksen. Ei riitä, että koulutuspaikkoja lisätään, koska jos koulutukset jäävät kesken eikä sieltä valmistuta, me tarvitsemme ihan uudenlaisen toimintakuulttuurin sinne, ja osana sitä me tarvitsemme myös palkkatason nostoa. [Vilhelm Junnila: Mitä te teette?] Tämä on aivan selvä asia. Parempaa johtamista.

Nämä, joita äsken luettelitte, on rahoitettu: 264 miljoonaa hoitajamitoitukseen, 95 miljoonaa hoitotakuuseen, 30 miljoonaa lastensuojelumitoituksen parantamiseen, 40 miljoonaa asiakasmaksujen alentamiseen. Ne on kaikki rahoitettu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä te teette? — Jukka Gustafsson: Kuulostaa hyvältä! Eikö tämä riitä? — Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

16.13 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Katsoin tuolta työvoimatoimiston, nykyisen TE-toimiston sivuilta, että työkkärissä on vapaita hoiva-alan paikkoja lähes 6 000. Hoiva-alan työvoimapulahan on aivan huutava, ja tätä kriisiä on jatkunut jo pitkään. Ihmisten, jotka ovat Suomessa maksaneet veroja ehkä koko elämänsä, eikö heidän nyt tulisi päästä hoitoon ja saada sitä hoivaa, josta he ovat verojaan hyvinvointivaltiolle maksaneet? Ministeri Lindén tässä esitti, että te haluaisitte korjata tämän asian nostamalla verotusta. Perussuomalaiset ovat esittäneet, että me haluaisimme taas leikata esimerkiksi kehitysavusta, johon te laitatte 1 300 miljoonaa euroa joka vuosi. Ja nyt hallituksen ratkaisu näyttää olevan tähän hoiva-alan hätähuutoon se, että te olette valmistelleet näitä uusia pakkolakeja ja jopa valmistelite jotain irtisanomista estävää lakia, joka ei sovi yhtään [Leena Meri: Perustuslain vastainenkin ilmeisesti!] länsimaiseen oikeuskulttuuriin. Onko, pääministeri Marin, nyt tosiaan reilua, että kun naisvaltaiselle, pienipalkkaiselle alalle tarvittaisiin lisää rahaa, niin te valmistelettekin näitä pakkolakeja?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.14 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on hyvä erottaa kaksi eri kysymystä. Ensinnäkin tämä palkkaratkaisu, josta neuvotellaan. Kuten kuvasin aikaisemmin, tähän on asetettu sovittelulautakunta, joka nyt etsii ratkaisua. Mistä tuo ratkaisu voisi löytyä? Itse ainakin pidän tärkeänä sitä, että tälle lautakunnalle annetaan työrauha muodostaa sen kaltainen ratkaisu, joka kävisi eri osapuolille. Se on tie ulos näistä työtaistelutoimenpiteistä tai niillä uhkaamisesta, ja että me löytäisimme nyt palkkaratkaisun julkiselle sektorille ja annamme lautakunnalle työrauhaa löytää tämä ratkaisu. On minun toiveeni pääministerinä, että tämä tapahtuisi mahdollisimman nopeasti.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Ja sitten toinen kysymys on se, että esimerkiksi ministeri Lindén joutuu ministerin vastuulla huolehtimaan, kuten koko hallitus joutuu huolehtimaan, myös että esimerkiksi työtaistelutoimenpiteiden aikana ihmisten henki ja terveys eivät vaarannu sellaisella tavalla, joka on peruuttamatonta. Meillä on vastuu myös siitä, että työtaistelutoimenpiteet eivät johda sellaiseen tilanteeseen, jossa esimerkiksi suomalaisia ihmisiä kuolisi. Tämäkin pitää ottaa vakavasti. Mutta ilman muuta me kaikki haluamme ja toivomme, että neuvotteluratkaisu löydetään neuvottelupöydässä mahdollisimman pikaisesti, ja nyt sovittelulautakunta tekee työnsä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sarkomaa.

16.16 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt olisi koko hallituksen reilua myöntää se asia, että teidän esittelemänne ja eduskunnan hyväksymä, kokoomuksen vahvasti vastustama aluehallintouudistus valuttaa rahoja hallintoon ja osaltaan sitten leikkaa rahoja palveluista, ja se heikentää palkanmaksukykyä. Se on fakta.

Työmarkkinaneuvottelut eivät kuulu eduskuntaan. On tärkeää, että annetaan työrauha, jotta löytyy sellainen sopu, jossa aidosti parannetaan hoitoalan veto- ja pitovoimaa, mutta me voimme paljon tehdä. Hallituksenkin täytyy tehdä oma osuutensa siinä, miten parannetaan hoitoalan vetovoimaa. Te asetitte työryhmän, jossa alettiin käsittelemään toimia, joilla todellakin parannettaisiin alan houkuttelevuutta ja työoloja. Marraskuussa työryhmä perustettiin, ja sitten tammikuussa uutisoitiin, että työryhmän esityksiä puidaan kevään kehysriihessä. Luvattiin puida toimenpiteitä, että alan veto- ja pitovoima paranee. Mitä tapahtui?

Kysynkin nyt, pääministeri: Käsiteltiinkö luvattuja hoitoalan lisätoimia kehysriihessä, tai jos ei, niin miksi ei? Ja milloin hallitus aikoo tässä toimia? Eikö nyt olisi korkea aika kantaa myöskin oma vastuu tässä tärkeässä asiassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.17 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme käsitelleet tätä kokonaisuutta. Ilman muuta kysymys on tärkeä. [Ben Zyskowiec: Miksi te ette käsitelleet?] Tätä työtä tehdään ja tätä tullaan jatkamaan. Itse kannan suurta huolta siitä, että meidän julkinen sektori olisi vetovoimainen niin hoitoalalla kuin myös muutoin julkisen sektorin tehtävissä. Me tarvitsemme lisää työntekijöitä, me tarvitsemme vetovoimaa, me tarvitsemme myös pitovoimaa, aivan kuten edustaja Sarkomaa tässä hyvin kuvasi.

Tässä kehysriihessä me keskityimme tähän ulkopoliittiseen, turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen. Ennen muuta hallitus keskittyy nyt niihin toimiin, jotka Ukrainan sodasta seurasivat — niihin tarpeisiin, joita meillä on esimerkiksi oman puolustuksemme ja sisäisen turvallisuuden vahvistamisessa. Tämä oli nyt se pääasiallinen kysymys, mitä me käsitelimme, mutta se ei tarkoita, etteivät esimerkiksi hoiva-alan tai muun julkisen sektorin pitovoima ja vetovoima olisi tärkeitä asioita. Ja kyllä, tämä asia on meidän työpöydällämme, ja tätäkin me hoidamme. [Ben Zyskowiec: Olisiko sen toisen päivän voinut käyttää näihin asioihin?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juuso.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

16.18 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemian ensimmäiset kaksi vuotta koettelivat Suomea toden teolla. Sen seurauksena huomasimme, että meillä on aivan liian vähän sairaala- ja tehohoitopaikkoja, mutta onneksi meillä on ammattitaitoisia ja tunnollisia hoitajia, jotka pelastivat. Kiitoksena loputtomista työvuoroista, ylitoista ja uskomattomasta joustamisesta he saivat kuulla paljon kehuja ja jotkut jopa itse tulostettavan kiitoskortin. Eikä tässä vielä kaikki. Kahden vuoden koronapotilaiden hoitamisen jälkeen keksitte pakkorokotukset, ja nyt sitten uhkasitte pakkotyöllä. Minusta tuntuu, että te ette nyt oikein ymmärrä, mitä te olette tekemässä. Ajatteletteko te todella, että Suomen hoitajapula korjataan ruoskalla ja raipalla?

Arvoisa hallitus, hoitajien palkat ovat alhaisia työn vaativuuteen nähden. Tähän asti hallitus toisensa jälkeen on sulkenut silmänsä tältä ja hokenut, ettei sovi sekaantua työmarkkinaosapuolten neuvotteluihin. Kuinka pitkään aiotte tätä tehdä, vai odotatteko vain suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän sortumista hoitajapulaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.19 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhden kysymyksen siihen kohtaan, jossa kuuntelin tarkkaan: sanoitte, että hoitajien palkat ovat alhaiset ja edelliset hallitukset eivät ole tehneet tälle asialle juuri mitään. Me olemme yrittäneet parhaamme, mutta olemme tällä hetkellä erittäin haastavassa tilanteessa, joka syntyi tämän koronan myötä. Olen aivan samaa mieltä siitä, että Suomessa tehohoitopaikkoja on liian vähän. Niitä on 252 kappaletta, ja parhaimmillaan niistä 83 oli koronapotilaiden käytössä. Siellä tehtiin todella pitkiä vuoroja, tehtiin työtä yöstä päivään.

Meidän on tehtävä, niin kuin olen täällä usein sanonut, kaikki mahdolliset asiat meidän hoitojärjestelmän, julkisen terveydenhuollon tukemiseksi ja vahvistamiseksi. Me olemme muita Pohjoismaita jäljessä tässä rahoituksessa. Se on pitkä ohjelma, mutta ei liian pitkä. Kuten sanoin, noin viidessä vuodessa me saamme kurottua tämän umpeen. Nykyinen hallitus on tehnyt siinä enemmän kuin edelliset hallitukset yhteensä, ja toivottavasti pystymme jatkamaan tätä kehittämistyötä. [Ben Zyskowitz: Tulokset puhuvat puolestaan! Tyhjiä puhetta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

16.20 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin edustaja Purra totesi, sote-uudistuksen tavoitteet uhkaavat hautautua rahoituksen ollessa riittämätön. Hyvinvointialueilla kiire on valtava ja hallituksen asettama aikataulu tiukka. Samalla paisutetaan julkista sektoria, kun perustetaan omia in-house-yhtiöitä. Kilpailutuksia ei juuri järjestetä, ja hoitojonojen purkua hidastetaan poistamalla Kela-korvaus.

Arvoisa ministeri, jos ja kun meillä on mainitsemanne yhden miljardin aukko, haluaisin kuulla: miten hallitus aikoo varmistaa sen, että hyvinvointialueet pystyvät aloittamaan toimintansa riittävästi rahoitettuna ja toimintakykyisinä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa tammikuussa 23 rahoituksella, joka on

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

22,3 miljardia euroa. Se on 2 miljardia enemmän kuin rahoitus oli vuonna 2020, koska kunnat ovat, ja kuntayhtymät, lisänneet tässä viime vuosina menoja. Silti tästä lisäyksestä on nytten koronan aiheuttamat ylimääräiset menot korjattu pois. Eli nyt kysymys on siitä, että se rahoitus vastaa vähintään ja itse asiassa enemmän nykyistä tilannetta. Sen jälkeen rahoitus alkaa kasvaa viidellä eri mekanismilla, sillä indeksillä, jonka jo kuvasin, ja kaikilla niillä uusilla tehtävillä, joita säädetään. Niiden rahallinen arvo on tällä hetkellä näkemykseni mukaan noin 400 miljoonaa euroa. Sitten sinne tulee vuotuinen reaaliakasvu. Totesin, että verrattuna muihin Pohjoismaihin me olemme itse asiassa miljardin tai jopa puolitoista jäljessä, ja se on pitkä tie kuroa se umpeen. Se ei käy yhdessä vuodessa, mutta se on mahdollista tehdä viidessä vuodessa. [Jukka Gustafsson: Oppositio ei pärjää millään ministeri Lindénille! — Naurua — Ben Zyskiewicz: Kyllä hän numeroita osaa paremmin pyörittää, myönnetään!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

16.22 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueilla on rahoitusongelmia hoitajien palkkojen lisäksi, esimerkiksi pelastusalalla. Siksi onkin suorastaan irvokasta, että samaan aikaan, kun pelastusala kärsii rahoitusvajeesta ja hoitajat käyvät työtaistelua, rahaa riittää kuitenkin poskettomien palkkojen ja palkkioiden maksuun sekä piilopuoluetukiin. Nyt kun aluevaalit on käyty ja naamiot riisuttu, näkyykin vain poliitikkojen ahneet kasvot. Esimerkiksi meillä Satakunnassa aluevaltuusto päätti kääriä hihat heti kautensa alussa ja ruveta hommiin, nimittäin nostaakseen omia palkkioita ja puolueiden ryhmärahoja.

Arvoisa puhemies! Kysynkin pääministeriltä: onko hallituksella valmiutta suitsia hyvinvointialueiden rahankäyttöä tarvittaessa vaikka lakimuutoksin, jotta rahat kohdentuisivat palkkioiden sijaan alueiden ydintehtäviin ja palveluiden turvaamiseen, esimerkiksi hoito-henkilöstön palkkaamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.23 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt osaa arvioida, kuinka pieni prosentuaalinen osuus on tämä, mitä äsken kuvasitte. Kyllä se iso potti, se yli 20 miljardia, minkä ministeri Lindén tässä kuvasi, [Jani Mäkelä: Eikö ole mitään merkitystä moraalilla hallitukselle?] menee näiden tehtävien hoitamiseen, pääasiassa palkkoihin, mutta myös tietenkin laitteisiin, koneisiin, kaikkeen siihen, mitä siellä tehdään ja tarvitaan, eli kyllä se iso rahakokonaisuus menee näiden tehtävien hoitamiseen. Tämä on työvoimavaltaista alaa, ja siellä iso osa näistä rahoista, totta kai, kuluu ihmisten palkkoihin, muun muassa. [Sanna Antikainen: Ja demareiden taskuihin!]

Nämä hyvinvointialueet itse, totta kai, päättävät myös siitä, millä tavalla ne hallintonsa järjestävät. Emme me sanele valtion suunnalta yhtä mallia järjestää esimerkiksi päätöksentekoa. Meillä on vaalit käyty, meillä on valtuustot, ja valtuustot sitten päättävät siitä hallinnosta, mitä siellä hyvinvointialueella tehdään, niistä tehtävistä, myös palkkioista ja palkkauksesta, mitä siellä harjoitetaan. [Sanna Antikainen: Kepu ja demarit!] En näe, että tämä on niin kuin tässä isossa potissa iso kysymys. Ymmärrän totta kai, että poliittisesti se on herkullinen tартtua ja se on herkullinen nostaa, [Perussuomalaisen ryhmästä: Moraalilla ei ole merkitystä, sanoi pääministeri! — Petri Hurun välihuuto] ikään kuin asettaa vastakkain

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

hoitajien palkat ja sitten demokraattiset päätöksentekijät, mutta itse kyllä näen, että demokratiallekin on sijaa, ja kyllä sekin saa maksaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän viimeisen kysymyksen tästä aiheesta alkuperäiselle aiheen kysyjälle, edustaja Juvoselle.

16.25 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sote-alalle tarvitaan viisivuotinen palkkaohjelma, jossa palkkaus nousee vuosittain 3,6 prosenttia normaalien sopimuskorotusten lisäksi.

Olen tehnyt pitkän työuran hoitajana ennen eduskuntaa. Siihen sisältyy muun muassa 15 vuotta yötyötä. Oli hyvin usein niin, että aamulla sama hoitaja jatkoi iltaan saakka. Kun tulin yövuoroon, sama hoitaja oli siellä minua vastaanottamassa. Miksi potilasturvallisuus ei silloin ole kiinnostanut? Miksi niihin ongelmiin, mitä terveydenhuoltoalalla on ollut, ei ole aikaisemmin puututtu? Hyvä hallitus: tehkää nyt kaikkenne, että toteutatte nämä jalot puheenne ja teette jotakin. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Kutsumus ei elätä. Hoitaja tarvitsee kunnon palkan. Rahat tai henki, sanottiin ennen, mutta nyt se on kuulkaa niin, että hoitaja tai henki. Kun se hoitaja lähtee, niin se henki menee. Tyhjällä osastolla kukaan ei hoida potilasta. Kannustan lukemaan kirurgi Ari Leppäniemen kirjoituksen Helsingin Sanomista. Hän sanoo: ”Terveydenhuoltojärjestelmä uhkaa luhistua päättäjien lyhytnäköisyyteen.” Onko näin? [Jari Myllykosken välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kirurgi, ylilääkäri, professori Ari Leppäniemi oli minun läheinen työtoverini Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä. [Arja Juvonen: Viisas mies!] Hän on Suomen johtavia valmiuden ja kirurgisen katastrofilääketieteen edustajia. Olen aivan samaa mieltä hänen kirjoituksensa sisällöstä. Hän oli myös erittäin huolissaan siitä, mihin tiistaina tällä viikolla oli johtamassa liian vähäinen suojelutyön määrä, ja sen takia itse olin osaltani tässä nykytehtävässä virkavastuulla valmistelemassa sitten tätä potilasturvallisuuslakia.

Me olemme erinomaisen edustaja Juvosen kanssa usein sosiaali- ja terveysvaliokunnassa muistelleet yhdessä töitämme terveydenhuollossa. Itse tässä muistan esimerkiksi erään pääsiäisen — koska juuri oli pääsiäinen — jolloin päivystin kiirastorstaista maanantai-iltaan asti. [Ben Zyskowiec: Juvosen kanssa! — Naurua] Eihän siellä onneksi enää tällaisia työvuoroja terveydenhuollossa tehdä. Nykyisin pyrimme inhimillisempiin työvuoroihin. Ja meillä on tällä hetkellä enemmän hoitohenkilökuntaa töissä kuin on ollut koskaan, mutta sitä ei ole silti riittävästi. Tämä on se haaste.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys Suomen kokonaisturvallisuudesta (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 72/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Vikman.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Keskustelu

16.27 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Viimeistään Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut turvallisuusympäristömme. Se heijastuu myös sisäiseen turvallisuuteen: kun varaudumme torjumaan esimerkiksi kyber- ja hybridiuhkia, etulinjassa ovat monessa tapauksessa sisäisen turvallisuuden viranomaiset. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kietoutuvat yhteen. Sisäisen turvallisuuden huomiointi osana kokonaisturvallisuutta puuttuu kuitenkin käytännössä kokonaan muutoin varsin laaja-alaisesta hallituksen tuoreesta UTP-selonteosta.

Lisäksi Ruotsin viime päivien mellakat ovat vakava muistutus siitä, että meilläkin jengiytymisen suhteen on paljon tehtävää, jotta emme ajaudu Ruotsin tilanteeseen. Tähän kokoomus on esittänyt omat keinonsa.

Kysyn pääministeriltä: miten hallitus aikoo huolehtia Suomen kokonaisturvallisuudesta yhä haasteellisemmaksi käyvässä turvallisuusympäristössä?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.29 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri Mikkonen ei valitettavasti ole tänään paikalla [Sofia Vikman: Kysyn pääministeriltä!] vastaamassa tarkemmin näihin kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa tai edustaja Vikmanin kysymyksessä esitettyihin huomioihin. Hän varmasti pystyisi paljon syvemmällä tasolla näitä kokonaisuuksia kommentoimaan, mutta esimerkiksi osana tämän kehysriihen päätöksiä kohdistimme mittavasti lisärahoitusta sisäiseen turvallisuuteen, paitsi maanpuolustukseen niin myös sisäiseen turvallisuuteen: kyberturvallisuuden vahvistamiseen, hybridiuhkien torjumiseen ja kokonaisuudessaan siihen, että Suomi myös tästä näkökulmasta olisi turvattu tässäkin erittäin vaikeassa eurooppalaisessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa.

Kannan myös itse huolta kaikista näistä ilmiöistä, joita mainitsitte. Tältäkin osin työtä on tehty ja työ on käynnissä, ja sisäministeri varmasti voisi tarkemmin tätä kokonaisuutta avata, mikäli hän olisi tänään paikalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta, nousemaan seisomaan ja huomioimaan sen, että aihevastaava ministeri, ministeri Mikkonen, ei ole paikalla. — Edustaja Vikman.

16.30 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kauniista sanoista huolimatta kehysriihi oli sisäisen turvallisuuden näkökulmasta suuri pettymys. Poliisi ei saanut tarvitsemaansa. Julkisen talouden suunnitelmassa poliisille esitetään 9 miljoonan korotusta. Siteeraan sisäministeriön tiedotetta: ”Päätös on merkittävästi vähemmän kuin sisäministeriö on esittänyt, eikä se mahdollista poliisin toiminnan tason säilyttämistä vuoden 2022 tasolla.” Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta korvaamattoman arvokasta työtä tekevää poliisia tarvitaan nyt kenties enemmän kuin koskaan. Poliisi on ensilinjassa torjumassa esimerkiksi hybridivaikuttamista. On täysin väärä aika tehdä päätös, joka heikentää poliisin toimintaedellytyksiä.

Kysyn valtiovarainministeriltä: miksi hallitus ei turvaa poliisille rahoitusta, joka mahdollistaisi poliisin toiminnan tason edes nykytasolla?

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.31 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen kysymys on äärimmäisen hyvä viitatessaan siihen, miten ulkoinen ja sisäinen turvallisuus kietoutuvat yhteen. Pääministeri aiemmassa puheenvuorossaan kuvasi, että tämän kehysriihen pääviesti ja poliittinen ydinsisältö keskittyivät suomalaisten turvaamiseen kaikissa olosuhteissa. Poliisin määrärahoista tässä salissa on keskusteltu paljon. Niihin on tehty myös paljon parannuksia. Se on näkynyt myös poliisin henkilötyövuosien eli poliisien määrän lisääntymisenä. Toivottavasti, edustaja Vikman, ryhmänne muistaa myös tämän: nämä päätökset, joita on tehty pitkin vaalikautta ja jotka kyllä ovat olleet tarkoituksellisesti nimenomaan lisäämässä arjessa näkyvyyttä poliisin tärkeälle työlle.

Mutta haluaisin ehkä juurisyiden kysymyksiin pureutua hiukan syvemmin. Te puhutte ikään kuin ongelmien hoitamisesta sitten, kun ongelmia on. Mutta tämän hallituksen politiikan ytimessä on ollut puuttua myös ongelmien juurisyihin. Siksi esimerkiksi olemme tehneet matkan varrella, erityisesti vaikeana korona-aikana, paljon satsauksia lapsiin ja nuoriin. Olen aivan varma, että ne ovat pohjimmiltaan päätöksiä myös yhteiskunnan eheyden ja turvallisuutemme vuoksi. [Jukka Gustafsson: Hyvä, oikein hyvä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tolvanen.

16.32 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapsiin ja nuoriin pitää aina satsata, se on tosiasia, mutta valitettavasti lasten ja nuorten vakavat väkivaltarikokset ovat lisääntyneet. Jengiytyminen on lisääntynyt. Meillä on katujengejä. Asioita käsitellään oikeudessa, ja pelkäänpä vain, että jonkun vuoden kuluttua meillä on samoja ilmiöitä kuin mitä nyt on Ruotsissa. Näitä pitää ennaltaehkäistä, ja meillä on kymmenen kohdan ohjelma, millä tätä ehkäistään. Se on vapaasti hallituksen käytettävissä.

Mutta tuohon rahoitukseen sanoisin: poliisi pyysi 50 miljoonaa — 40 miljoonaa henkilökuluihin — ja 9 miljoonaa sai. Poliisiylijohtoon täytyy alkaa sopeuttamistoimet jo tänä vuonna, ja se vähentää noin 200—300 poliisimiestä vuoden alusta. Pelastustoimi tarvitsee kaksi ja puoli tuhatta uutta pelastajaa tämän vuosikymmenen aikana — se on hirveän iso määrä. Pelastajakoulutus ei saanut yhtään lisärahoitusta. Meillä valmistuu enintään 150 pelastajaa vuodessa, ja matematiikalla kun sen äkkiä laskee, niin meille tulee tuhannen pelastajan vaje vuosikymmenen vaihteessa. [Petri Hurun välihuuto] Sisäinen turvallisuus on hyvin läheisessä tekemisessä kokonaisturvallisuuden kanssa. [Puhemies: Kysymys!]

Arvoisa valtiovarainministeri! Miksei näitä tärkeitä toimijoita rahoitettu?

Puhemies Matti Vanhanen: Valtiovarainministeri Saarikko.

16.33 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri voinee kertoa tarkemmin, kun pääsee paikalle — toivottavasti seuraavalle kyselytunnille — halutessanne näistä yksityiskohdista, mutta kuvaan tätä kokonaisuutta. Pääministeri kertoi sen äsken aivan suoraan: meidän painopisteemme niissä raameissa, missä talouden ratkaisuja tehtiin, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] oli panostaa ja tehdä myös poikkeuslauseke, joutua valitettavasti käyttämään lisää yhteisiä varojamme sen hyväksi, että turvallisuus rajoillamme olisi varmasti huolehdittu kaikissa olosuhteissa. Se oli meidän erityinen painopisteemme [Petri Huru: Rajojen sisäpuolella ei niin

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

väliä!] samoin kuin kyber- ja hybridiuhat, puolustusmenoista puhumattakaan. Tulkitsin, että vielä muutama viikko sitten kokoomus esitti vahvan tuen näille painopisteille, mitä hallitus toimilleen valitsi. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Pelastusalan koulutus: Edustajan kysymys tästä on hyvin tärkeä. Olemme sopineet ministeri Mikkosen kanssa, että sisäministeriö voi omilla ratkaisullaan kohdentaa euroja ministeriön sisällä niin, että pelastusalan koulutustoiminta voidaan turvata kestävällä tavalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

16.35 Jari Kinnunen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Teen nyt täsmällisen kysymyksen valtiovarainministerille: esittikö sisäministeri teille 50 miljoonan, noin 50 miljoonan perusrahoituksen takaamista vuodelle 23, ja te myönsitte yhdeksän? Te sanoitte, että te olette paneutunut juurisyihin. Te teetätitte poliisin rahankäytöstä selvityksen, joka osoitti, että perusrahoitus on pielessä. Ei löytynytäkään mitään syytä, että poliisi hassaa rahansa. Nyt kun sitä perusrahoitusta pyydettiin se 50 miljoonaa, niin te asetatte sisäisen turvallisuuden ja ulkoisen turvallisuuden vastakkain, kun niitten pitäisi mennä käsi kädessä ja tukea sitä kokonaisturvallisuutta. Vastatkaa: kysyttiinkö 50:tä miljoonaa, ja miksi annoitte yhdeksän?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.36 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan tarkkaan tuota sisäministeriön pyyntöä, yksittäistä momenttia, en muista, mutta kyllä, muistikuvieni mukaan sisäministeriö pyysi enemmän kuin mitä hallituksen kokonaisratkaisussa poliisille päädyttiin antamaan. Se noudattelee sitä samaa linjaa. Pyyntöjä muistaakseni oli pitkälti toista miljardia enemmän eri ministeriöistä, mihin lopulta oli euroja kohdennettavaksi, ja siitä huolimatta me jouduimme tekemään poikkeuksellisia talousratkaisuja tämän eteemme tulleen yllättävän ja ikävän turvallisuustilanteen vuoksi, jossa painopiste kohdistui puolustusmenoihin, rajaturvallisuuteen, kyber- ja hybridimenoihin mutta myöskin näihin energiapolitiikan ratkaisuihin, joita pidimme ja tunnistimme välttämättömäksi.

Haluan kuitenkin tarkentaa, ettei edustajan puheenvuorosta jää sellainen kuva, että hallituksen panokset Suomen poliisille on 9 miljoonaa, aivan näinhän se ei ole. Poliisin mitataava on sadoissa miljoonissa. Sekin, aivan kuten edellisessä kysymyksessä esiin nostettu hoitoala, sote-ala, on hyvin henkilövaltainen, ja siksi on ilo kertoa, että tällä vaalikaudella on kohdistettu lisäeuroja merkittävästi — paljon enemmän kuin se mainitsemanne 9 miljoonaa — poliisien määrän kasvattamiseen, mutta myös pelastusalan koulutusta on miljoonilla vahvistettu erityisesti Kuopiossa. [Puhemies: Aika!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kilpi.

16.37 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aihe näyttää siltä, että joutuu nyt vääntämään ihan rautalangasta. Viime syksynä hallitus yritti leikata poliisin budjetista sen 30 miljoonaa pois, ja kokoomushan silloin uhkasi välikysymyksellä ja

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

se peruttiin. Samaan aikaan hallitus todellakin syytti poliisia huonosta taloudenpidosta, ja silloinhan tehtiin tämä riippumaton selvitys poliisin taloudenpidosta, ja siinä käy ilmi, että ei niissä syytöksissä ollut mitään perää. Olisi voinut kuvitella, että tämä selvitys olisi aukaissut silmät vihdoinkin ja viimein. Olisi voinut kuvitella, että tuo Venäjän hyökkäyssota olisi aukaissut silmät, mutta kun ei. Nyt Puolustusvoimat saa 2 300 miljoonaa ja poliisi saa sen 9 miljoonaa — kyllä tämä pitää paikkansa, ja se aiheuttaa sen, että sopeuttamistoimet ovat meneillään ja 300 poliisia vähennetään vuodenvaihteen jälkeen.

Poliisi on olennainen osa sitä Suomen kokonaisturvallisuutta. Poliisi vastaa Suomen turvallisuudesta ja puolustuksesta niin kauan, kunnes julistetaan sotatila. Tämä pitää ymmärtää. Miksi kaikkeen muuhun panostetaan, miksi kaikki muu korjataan, mutta poliisia ei? Minusta vaikuttaa hyvin vahvasti siltä, että hallitus ei ymmärrä poliisin roolia kokonaisturvallisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt sisäministeri ei ole paikalla, [Marko Kilpi: Kokonaisturvallisuus hallitukselle kuuluu!] mutta valtiovarainministeri vielä vastaa tähän. — Ministeri Saarikko.

16.38 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jätän tietenkin teidän harkintanne arvion siitä, ymmärtääkö hallitus turvallisuuden päälle. Itse ajattelen, että aika paljon tässä on yritetty erityisesti viime viikkoina yhteistyössä opposition kanssa tehdä ratkaisuja sen hyväksi, että Suomi olisi kaikille turvallinen maa sekä sisäisten että ulkoisten turvallisuusriskien osalta. Asioita ei ratkota vain lisäeuroilla kehysriihessä, vaan olen yrittänyt kuvata hallituksen turvallisuuspolitiikan linjaa — joka näkyy myös euroina — sitä kautta, että pelkästään ikään kuin ongelmien hoito ei ole turvallisuuspolitiikkaa, vaan myös niiden juurisyiden hoito, joka lähtee sellaisesta politiikasta, jossa vaikkapa perheiden, lasten ja nuorten asiaa hoidetaan vastuullisesti. [Ben Zyskowicz: Nehän ovat kunnossa!]

Kuvailemallanne tavalla ei ole niin, että olisi mielekästä... Itse asiassa joku taisi äsken huolestua siitä, asettaako hallitus sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vastakkain — nyt te itse taisitte kysymyksessänne tehdä niin. Näinhän ei ole tapahtunut. Poliisille on kohdistettu tällä vaalikaudella merkittävästi enemmän määrärahoja kuin aiemmin, enkä viitsisi lähteä tässä tilanteessa siihen kissa—hiiri-leikkiin, että 2010-luvun aikana nimenomaan kokoomusjohtoinen toiminta on johtanut siihen, [Välihuutoja] että poliisien määrä on vähentynyt. Ei katsota menneeseen, katsotaan eteenpäin.

Jokainen poliisi tekee arvokasta työtä, ja määrärahoja on kohdistettu enemmän, [Timo Heinonen: Miten 80-luvulla?] jotta myös poliiseja olisi lisää. [Puhemies: Aika!] Ongelma tuon raportin pohjalta, kuten edustaja esitteli, on se, [Puhemies koputtaa] että ict-menot ovat kasvaneet kohtuuttomasti. [Hälinää — Marko Kilpi: Vastaus on poliisien vähentäminen!]

Puhemies Matti Vanhanen: Tämä kysymys on loppuun käsitelty. Tärkeää aihetta voidaan jatkaa sitten, kun sisäministeri on paikalla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys Fortumin irtautumisesta Venäjältä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 73/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.40 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies, ärade talman! Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti radikaalisti myös Venäjällä toimivien suomalaisyritysten tilannetta. Esimerkiksi lentoyhtiö Finnairin koko strategia meni uusiksi, kun Venäjän ilmatila lennoille Kaukoidän maihin sulkeutui mittaamattomaksi ajaksi. Valtio omistaa energiayhtiö Fortumista yli puolet. Fortum on investoinut Venäjälle suomalaisyhtiöistä ylivoimaisesti eniten. Pääministeri Marin, sanoitte Ylen Ykkösaamun haastattelussa 9.4., että Fortumin pitää tulla Venäjältä pois. Fortumin investoinnit yhdessä tytäryhtiö Uniperin kanssa ovat noin 9 miljardia euroa.

Pääministeri Marin, miten ja millä aikataululla ja mahdollisimman vähin tappioin Fortum tulee pois Venäjältä? Ymmärrän, että tämä on yrityksen oma asia, mutta kun esitätte näitä vaatimuksia, niin kai olette keskustellut asiasta Fortumin johdon kanssa?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.41 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa haastattelussa totesin myös, että yksityiskohtaisemmin valtionyhtiöitä koskevista asioista vastaa omistajaohjausministeri Tuppurainen, joka on täällä paikalla ja voi vastata yhtiöön liittyviin kysymyksiin. Mutta kyllä Suomen hallituksen linja on se, että venäläisestä fossiilienergiasta pitää irtautua niin nopeasti kuin mahdollista. [Ben Zyskowiec: Hyvä! Hyvä linja!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Tuppurainen.

16.41 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän Venäjä on nyt näyttänyt todelliset kasvonsa myös siinä, millainen markkina se on, millainen liiketoimintaympäristö, millainen investointiympäristö se on. Tämä kyllä suomalaisissa yrityksissä ymmärretään — myös niissä, jotka ovat valtio-omisteisia. Olemme hyvin korkealta poliittiselta tasolta lähettäneet sen viestin, että meidän tulee purkaa riippuvuutta Venäjän markkinoista. Meidän tulee aivan erityisesti irtottautua venäläisestä fossiilienergiasta niin pian kuin mahdollista. Tämän on Eurooppa-neuvosto linjannut, siellä pääministeri Sanna Marin muiden mukana, ja tämä viesti on yhtiöissä kuultu. Tiedän sen, koska meillä on omistajaohjauksessa erittäin tiivis dialogi kaikkien valtio-omisteisten yhtiöiden kanssa, mukaan lukien Fortum.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

2.4. Suullinen kysymys oikeuslaitoksen riippumattomuudesta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 74/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.42 **Ano Turtiainen vkk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Päivän Tunnussanassa sanotaan: "Vihatkaa pahaa ja rakastakaa hyvää. Saattakaa kaupunginportissa oikeus voimaan."

Suomessa puhutaan paljon demokratiasta ja oikeudenmukaisuudesta ja avoimuudesta sekä siitä, että meillä ei ole korruptiota. Varsinkin oikeuslaitoksen riippumattomuus ja kansalaisten luottamus siihen on erityisen tärkeää. Kysyn oikeusministeriltä: näettekö te jotakin jääviysongelmaa siinä, jos tuomarikunnassa ja päätöksenteossa yleisemminkin on va-paamuurareita? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Oikeusministeri Henriksson.

16.43 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on oikeusvaltio, ja meidän demokratia toimii. Meillä on riippumattomat tuomioistuimet, ja me kuulutaan maailman korruptoitumattomimpiin maihin. Yleensä me ollaan sijalla yksi—kolme. Jokainen tuomari arvioi tietysti itse esteellisyytensä. Jokainen tuomioistuin on omalta osaltaan vastuussa siitä, että noudattaa lakia. Ja lähdän siitä, että tuomioistuimet Suomessa ja tuomarit osaavat itse arvioida esteellisyytensä. Tämä on se lähtökohta, ja näin varmasti meillä toimitaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys vientisatamien asemasta TEN-T-verkossa (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 75/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Ollikainen.

Keskustelu

16.44 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! Våra finska hamnar är livsviktiga för vår exportindustri men de spelar även en viktig roll med tanke på beredskapen som vi diskuterade om här igår. Kommissionen har nyligen gett ett förslag som kan försvåra verksamhetsförutsättningarna för en del av våra hamnar.

Arvoisa puhemies! Vientivetoiselle maalle satamat ovat elintärkeitä. EU:n komissio ehdottaa EU:n liikenneverkkoon eli niin kutsuttuun TEN-T-verkkoon muutoksia, jotka samalla merkitsevät, että olennaiset vientipainotteiset satamat, kuten Pietarsaaren ja Kaskisten sa-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

tamat, menettäisivät tärkeän asemansa EU-verkossa. Tällä voi olla kauaskantoisia seurauksia viennille, infrastruktuurin kehitykselle ja rahoituksen saamiselle. Kysymys on tärkeä myös valmiusnäkökulmasta, josta keskustelimme täällä eilen.

Sekä valtioneuvosto että eduskunta ovat linjanneet, että vaikutamme aktiivisesti sen puolesta, että Suomen nykyiset niin kutsuttuun kattavaan verkkoon sisältyvät satamat säilyttäisivät asemansa. Kysynkin ministeri Harakalta: millä tavalla olette ministeriössä tehneet töitä sen eteen, että valtioneuvoston ja eduskunnan tahdon mukaisesti nämä mainitut suomalaiset satamat säilyttäisivät asemansa ja kuuluisivat komission ehdotuksen piiriin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Harakka.

16.46 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tack för den här viktiga frågan.

Euroopanlaajuisen liikenneverkon eli TEN-T-verkon vaatimukset määritellään TEN-T-asetuksessa, jonka uudistaminen tuli komission esityksestä joulukuussa ja joka nyt on neuvoston ja parlamentin käsittelyssä. Kysytte, mitä töitä on tehty. Töitä on tehty todella paljon vaikuttaaksemme sen sisältöön. Itse olen erikseen tavannut useita jäsenmaiden ministereitä, komissaareja, virkakuntamme on tavannut avainmeppejä ja virkakuntaa.

Vilkkaimmat tiet ja satamat, liikennepisteet, kuuluvat ydinverkkoon, ja siihen olemme saamassa laajennuksia. Helsinki—Kemi-raide ja -tie tulevat mukaan, samoin kaikki seitsemän suurinta kaupunkiseutua, joihin kuuluu yli puolet Suomen asukkaista. Satamista ydinverkkoon kuuluvat Turku, Naantali, Kotka, Hamina ja Helsinki. Nämä vaatimukset liittyvät yleensä vain liikenteen määrään ja tavaran määrään, ja se ei ole edullista syrjäiselle ja harvaan asutulle maalle, joten kattavan verkon satamissa tapahtuu muutoksia. Eli nyt pudonneitten tilalle ovat nousemassa Inkoo ja Tornio sekä Lappeenrannan ja Joensuun sisävesisatamat. Mutta olen kysyjän kanssa täsmälleen samaa mieltä: meriliikenne on Suomen viennille ja tuonnille aivan avainkysymys, ja sen tähden ne ovat myöskin näissä kriisitilanteissa olleet meidän ensimmäisten tukitoimiemme kohteena.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytysten turvaamisesta (Mirka Soinikoski vihr)

Suullinen kysymys SKT 76/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Soinikoski.

Keskustelu

16.47 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Tällä viikolla julkaistiin Tuomariliiton työoloja kartoittanut kyselytutkimus, jonka tulokset olivat pysäyttävää luettavaa. Vastaneista tuomareista lähes joka kolmas harkitsee alan vaihtoa tai on jo lähdössä. Stressioireita ja uupumusta kokee valtaosa vastaajista, lähes puolet aina tai usein. Kyse on oikeusval-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

tion ydintehtävistä, joiden tehokkaalla ja luotettavalla toiminnalla on keskeinen merkitys yhteiskunnan vakaudelle ja turvallisuudelle.

Vastauksissaan osa tuomareista katsoi, että tuomioistuinten ahdingon vuoksi oikeusvaltio uhkaa murentua. Asia on saatava pikaisesti kuntoon. Kyse on paitsi työhyvinvoinnista myös tuomioistuinlaitoksen rahoituksen turvaamisesta. Kysynkin oikeusministeri Henrikssonilta: mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytysten varmistamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

16.48 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äärimmäisen tärkeä kysymys, edustaja Soinikoski. Tutustuin tämän kyselyn tuloksiin, ja se on vakavaa luettavaa. Siinä on vakava viesti, ja siihen on suhtauduttava mitä suurimmalla vakavuudella.

Tässä puhutaan demokratian peruspilareista. Tuomioistuinten toimivuus, se että ihmiset ja kansalaiset voivat luottaa siihen, että saavat asiansa oikeudenmukaisesti hoidettua, että tuomarilla on riittävästi aikaa perehtyä asiaan ja että hän jaksaa omassa työssään, on äärimmäisen tärkeitä.

Hallitus on tällä hallituskaudella lisännyt myös tuomioistuinlaitokselle määrärahoja, näin tehtiin myös edellisessä kehysneuvottelussa, ja se on hyvä alku. Tiedämme myös, että haasteet ovat suuria, ja sen takia oikeusministeriö tekee nyt oikeudenhoidon selontekoa — ensimmäistä historiassa — ja siinä työssä ovat mukana myös ne eri tahot, jotka myös tarvitsevat oikeudenhoidon osalta rahaa. Se selonteko tullaan tuomaan tänne eduskuntaan syksyllä, ja toivon itse, että sen selonteon myötä saamme vastauksia siihen, mitä kaikkea meidän pitäisi vielä tehdä, [Puhemies koputtaa — Puhemies: Aika!] jotta tämä tilanne saadaankin korjattua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys disinformaation torjunnasta (Johanna Ojala-Niemelä sd)

Suullinen kysymys SKT 77/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Ojala-Niemelä.

Keskustelu

16.50 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Suomi on maailman turvallisin maa. Koronapandemia on kuitenkin aiheuttanut turvattomuutta kansalaisten keskuudessa ja osoittanut yhteiskuntamme haavoittuvuuden. Yksinäisyys, huume- ja päihdeongelmat, mielenterveysongelmat ja perheväkivallan kaltaiset ilmiöt ovat tulleet näkyviksi ja vaativat toimenpiteitä.

Myös Ukrainan sota ja kiristynyt kansainvälinen tilanne heijastuvat Suomen rajojen sisäpuolelle. Viranomaiset ovat varoittaneet, että erilaiset informaatio-operaatiot ja vaikuttamisyrietykset verkossa tulevat Suomea kohtaan lisääntymään, kun pohdimme omia tur-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

vallisuusratkaisujamme. Ministeri Harakka: miten liikenne- ja viestintäministeriö huolehtii verkossa leviävien valheiden ja erityisesti disinformaation torjunnasta nykyisessä tilanteessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Harakka.

16.50 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Ojala-Niemielle tästä olennaisen tärkeästä kysymyksestä.

Puolitoista kuukautta sitten järjestettiin epävirallinen teleministeritilaisuus, jossa teemoja oli vain kaksi: kyberturvallisuus ja disinformaatio. Tänne paikalle oli kutsuttu kuultavaksi ja grillattavaksi Facebookin, Twitterin, Googlen ja YouTuben edustajia kertomaan, miten nämä suuret alustat torjuvat valetietoa ja joukkomaalittamista ja vihan lietsontaa. Paljon olikin tehty, mutta huolenaiheita jäi.

Esimerkiksi englanninkieliset yhtiöt eivät pysty seuraamaan pieniä kielialueita, joten esimerkiksi puolalaisen ministerin nimiin tehdyn valetilin sulkeminen kesti kohtuuttoman kauan, ja Puola nyt on sentään seitsemän kertaa isompi maa kuin Suomi. Nämä algoritmit suosivat vastakkainasettelua ja aggressiivisuutta ja provokaatiota. Ne pitäisi saada läpinäkyviksi, mutta monikansallisten alustojen säätelyyn tarvitaan monikansallista eurooppalaista lainsäädäntöä.

Suomalaisten osalta uskallan kyllä sanoa, että koulutettu ja sivistynyt kansa, jolla on medialukutaitoa, on ehkä tässä maailmassa vaikeimmin viekoiteltavissa propagandan uhriksi, mutta valppaana pitää olla. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Mäenpää.

16.52 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin hieman yllättynyt tuosta äskeisestä kysymyksestä, ja jollakin lailla silmiin pisti se, että näytti, että tällä opposition kyselytunnilla hallituksen edustaja kysyi ministeriltä ja ministeri vastaa suoraan paperista. Haluaisin kysyä, oliko tämä kysymys ennalta sovittu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Päivän paras!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Harakka. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tämähän on propagandaa hallitukselta!]

16.52 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on tässä kansio, jossa on noin 50 erilaista aihetta, ja voin lukea tästä paperilta teille useitakin vastauksia niihin kysymyksiin, joista haluatte kysyä. — Kiitos. [Eduskunnasta: Valmiita vastauksia!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Autto, ei kun edustaja Autto. [Naurua] — Ehkä tuleva. [Eduskunnasta: Enteellistä!]

16.53 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): No niin, arvoisa puhemies, voidaan tosiaan tarvittaessa vaihtaa rooleja myös. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Todella tässä maailmanajassa täytyy vakavoitua sen äärelle, että kaikkia asioita täytyy peilata sen kautta, miten ne vahvistavat kokonaisturvallisuuttamme. Kun tänään on saatu tietää postilakiin kaavailuista uudistuksista, niin kysyisin vastaavalta ministeriltä: Miten nämä vahvistavat Suomen kokonaisturvallisuutta? Ja toisaalta — viitaten edustajakollega Ojala-Niemelän kysymykseen — miten suomalaiset, jotka ovat tunnettuja maailmalla lehtienlukijakansana, saavat tulevaisuudessa varmasti lehtensä, joista saavat luotettavaa tietoa ja pystyvät erottamaan oikean tiedon väärästä, myös siellä netin ihmeellisessä maailmassa? Eli kysymys siitä, miten tällä vahvistetaan Suomen kokonaisturvallisuutta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Harakka.

16.54 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä tärkeästä kysymyksestä, joka oikeastaan jatkaa siitä, mihin äsken edustaja Ojala-Niemelälle jäin.

Suomalaiset ovat koulutettu, sivistynyt kansa, joka lukee lehtiä, myöskin painettuja lehtiä. Ja kun meillä on ollut nyt haasteena se, että tässä maailmanajassa kirjepostin määrä on romahtanut ja Posti kamppailee monikansallisia logistiikkayhtiöitä vastaan kilpailluilla markkinoilla, niin silloin on pitänyt löytää oikea suhde viranomaisvaatimusten eli yleispalveluvelvoitteen ja sitten taas sen osalta, että varmistetaan se, että viisipäiväiset lehdet tulevat myöskin syrjäseudulla jokaiseen luokkuun viitenä päivänä viikossa. Ja tämä on nyt tämän uuden postilain ydin, joka tänään valtioneuvostossa on hyväksytty ja joka tulee nyt eduskunnan käsittelyyn. Eli tarkoituksena on huolehtia siitä, että postipalvelu ja tiedonsaanti ovat kaikkialla Suomessa yhdenvertaisesti saatavissa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys kotimaisen energiapuun käytön lisäämisestä (Hannu Hoskonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 78/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Hoskonen.

Keskustelu

16.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Venäjän bruttaali hyökkäys Ukrainaan on aiheuttanut järkyttävän tilanteen Ukrainassa. Heijastusvaikutukset näkyvät koko maailmassa ja varsinkin Euroopassa. Suomi energiariippuvaisena maana, kuten kaikki tiedämme, on joutunut tuontienergian takia valtavaan kustannusnousuun. Se näkyy kaikkialla muuallakin maailmassa — ei ole vain meidän ongelmamme. Meillä on kuitenkin tähän maahan rakennettu vuosikymmenten aikana tämä kaukolämpöverkko, joka tuottaa tälle maalle edullista kaukolämpöä ja kovilla pakkasilla yli 3 000 megaa sähköä, mikä on meidän kannaltamme aivan välttämätön hyödyke. Nyt me kaikki tiedämme, arvoisat kansanedustajakollegat, että tällä hetkellä meidän on pakko nostaa turvetta ylös, jotta pystymme tämän maan pitämään lämpimänä, koska mitään muuta meillä ei käytännössä enää

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

ole. Mutta sitten toinen ongelma tulee, kun hyvällä hallituksella on hyviä suunnitelmia tienkin lisätä kotimaisen energiapuun käyttöä, ja se tarkoittaa käytännössä puuterminaalien rakentamista. Kun tiedän, että ministeri Harakka on tähän paneutunut, niin olisin kysynyt, mikä on tilanne tällä hetkellä puuterminaalien rakentamisessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Harakka.

16.56 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Kiitos tästäkin kysymyksestä. Ainespuun ja bioenergian kuljetuksista pitää erityisesti huolta näinä vaikeina aikoina. Teimmekin tässä varautumisen ministeriryhmässä kaksi viikkoa sitten tärkeän päätöksen, jossa varaamme liikenne- ja viestintäministeriölle kaikkiaan 40 miljoonaa euroa puuterminaalien rakentamiseksi, kahteen uuteen ja yhden vanhan sähköistämiseen. Nämä ovat välttämättömiä toimenpiteitä tämän välittömän energiahuoltovarmuuden turvaamiseksi.

Pitemmällä tähtäimellä huoltovarmuutta ja kotimaisen puun saatavuutta saadaan parantamalla tiestön ja siltojen kuntoa, joten yksityisille varataan myöskin 20 miljoonaa euroa määrärahoja tulevana vuosina.

Lisäksi juuri tänään valtioneuvosto on tehnyt päätöksen istunnossa tuoda eduskuntaan hallituksen täydentävä esitys raideliikennelain muuttamiseksi, jolla varmistetaan, että Suomen sisäisissä puutavarakuljetuksissa on käytettävissä sellaista kalustoa, jota aikaisemmin ei voitu käyttää. Kun raakapuun tuonti Venäjältä loppunut, haluamme helpottaa pikaisesti metsäteollisuuden tilannetta ja huolehtia siitä, että tehtaot pysyvät keskeytymättä käynnissä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys palestiinalaisten auttamisesta (Suldaan Said Ahmed vas)

Suullinen kysymys SKT 79/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Said Ahmed.

Keskustelu

16.57 Suldaan Said Ahmed vas: Arvoisa puhemies, ärade talman! Palestiinalaiset ovat eläneet 50 vuotta avovankilassa ja jatkuvassa väkivallan pelossa. Tänä pääsiäisenä 170 ihmistä loukkaantui moskeijaiskussa Jerusalemissa.

Meidän vapautemme on epätäydellinen ilman palestiinalaisten vapautta. Meidän pitää tehdä enemmän, jotta ihmisoikeudet toteutuvat kaikkialla. EU:n on asetettava ihmisoikeuksia polkevan Israelin laittomien siirtokuntien tuotteet tuontikieltoon, ja Suomen on välittömästi lopetettava asekauppa Israelin kanssa. Kysynkin ulkoministeri Haavistolta: mitä Suomi tekee Palestiinan valtion tunnustamiseksi, ja miten vaikutamme EU:ssa palestiinalaisten auttamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

16.58 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapa- sin viimeksi maaliskuussa Palestiinan ulkoministerin al-Malikin, ja on ihan selvää, että Suomi kannattaa kahden valtion mallia. Pyritään etsimään rauhanomainen ratkaisu siihen, että palestiinalaisvaltion olemassaolo turvattaisiin ja rauha vallitsisi Israelin ja Palestiinan välillä. Tuomitsemme myös väkivallan, kaiken väkivallan Lähi-idässä, myöskin nämä vii- meiset iskut ja loukkaantumiset. Kenenkään ei pitäisi tässä asiassa enää vahingoittua tai menettää henkeään. Konflikti on jatkunut liian pitkään.

Suomi myöskin tukee kehitysyhteistyön kautta — muistaakseni noin 7 miljoonalla eu- rolla vuodessa — palestiinalaisten asiaa. Ennen kaikki olemme korostaneet koulutussektori- merkitystä niin, että uudet nuoret palestiinalaiset sivistyisivät, saisivat sen koulutuk- sen, mikä tarvitaan, jotta he pystyvät rakentamaan omaa itsenäistä maataan siellä. Ja tätä linjaa olemme myös edustaneet Euroopan unionissa, pyrkineet siihen, että Euroopan unio- nilla olisi yhtenäinen kanta Palestiinan tukemiseksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Puolustusvaliokunnan asettaminen uudelleen

Vapautuspyyntö VAP 9/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puolustusvaliokunta on ehdottanut puhemiesneuvostolle valiokunnan asettamista uu- delleen, koska valiokunta ei nykykokoonpanossaan enää vastaa vaalikauden alussa 2019 puolueiden välisissä neuvotteluissa sovittua valiokuntien paikkajakoa.

Perustuslain 37 §:n 1 momentin mukaisesti eduskunta voi vaalikauden aikana päättää puhemiesneuvoston ehdotuksesta asettaa toimielimen uudelleen. Puhemiesneuvosto puol- taa pyyntöä. — Mennään keskusteluun. Edustaja Turtiainen.

Keskustelu

17.01 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Tässä on siis kysymys puolustusvalio- kunnan uudelleen asettamisesta. Jotkut saattavat luulla, että tämä liittyy edustaja Kanervan valitettavaan poismenoon, koska hän oli kyseisen valiokunnan puheenjohtaja. Kyse ei kui- tenkaan ole siitä.

No, miksi halusin ottaa puheenvuoron tähän asiakohtaan? Siksi, että halusin saattaa koko kansan tietoon sen, millaista suhmurointia ja totuudenpuhujien syrjintää tässä talossa toteutetaan. Siis koko prosessissa on kyse siitä, että allekirjoittanut halutaan tiputtaa puo- lustusvaliokunnan varapaikalta pois ja samalla minut suljetaan pois erittäin tärkeästä infor- maatiosta liittyen epävakaaseen maailmantilanteeseen.

Luen seuraavaksi suoran lainauksen perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohta- jan kirjeestä puolustusvaliokunnalle 5.4.2022. ”Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pyy- tää kunnioittavasti, että puolustusvaliokunta ryhtyisi toimiin puolustusvaliokunnan asetta- miseksi uudestaan, jotta kyseinen valiokunta vastaa sitä parlamentaarista suhdetta, jolla se

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

on asetettu vaalikauden alussa puolueiden välisissä neuvotteluissa valiokuntien paikka-jaosta. Haluamme lisäksi muistuttaa, että on tapana, että henkilö, joka eroaa ja liittyy johonkin toiseen ryhmään, luovuttaa uudelleen täytettäväksi kaikki ne luottamuspaikkansa, jotka hän on aiemmalta puolueelta saanut.” Siis tuossa mainittiin: on tapana, että henkilö, joka eroaa ja liittyy johonkin toiseen ryhmään, luovuttaa luottamuspaikkansa. Eikö olekin härskiä tekstiä?

Ensinnäkin, valiokunnan jäsen pysyy jäsenenä, ellei hän itse pyydä eroa. Ja muutostenkin tapahtuessa valiokuntapaikat nimenomaan säilyvät, jos ei yhdessä muuta sovita, kuten viime vaalikaudella perussuomalaisten hajottua valiokuntia ei asetettu uudelleen, vaikka lopullista sopua ei syntynytkään. Ja lisäksi tässä on kyse pelkästä varapaikasta.

Toiseksi, perussuomalaiset erotti itse minut aikoinaan eduskuntaryhmästään, enkä minä liittynyt toiseen ryhmään, vaan heidän erottamisensa vuoksi minä perustin uuden Ano Turtiainen -eduskuntaryhmän, jotta pystyn tekemään kansanedustajan työtäni ja siten edustamaan äänestäjiäni ja muita perussuomalaisten äänestäjiä, jotka ovat minua tukeneet ympäri maata.

No, puolustusvaliokunta käsitteli perussuomalaisten pyynnön 7.4. ja päätti ehdottaa puhemiesneuvostolle valiokunnan asettamista uudelleen. Osallistuin tuohon kokoukseen ja tein siellä puheenvuoroissani selväksi silloin, että tulen tuomaan tämän suhmuroinnin julki. [Mari Rantasen välihuuto]

Arvoisa puhemies! En voi tässä yhteydessä olla ottamatta esille sitäkin tosiasiaa, että minut jätettiin parlamentaarisen koordinaatiotyöryhmän ulkopuolelle, joka on asetettu toimimaan valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ajankohtaisseminaarin eduskunta-käsittelyn ajaksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Siihen oli varmaan hyvä syy!]

Siis käytännössä yksi eduskuntaryhmä pyritään pitämään maamme turvallisuutta koskevan informaation ulkopuolella näin äärimmäisen vakavina aikoina. Eilen täällä vielä pääministeriä myöden moni puhui avoimuudesta, ja lähes jokaisessa istunnossa kuulee suureen ääneen ylistystä yhdenvertaisuudesta, tasapuolisuudesta ja syrjimättömyydestä. Hyvät kollegat, eikö teitä yhtään hävetä tämä touhu?

Arvoisa puhemies! Nyt kaikki eduskuntaryhmät lukuun ottamatta VKK-ryhmää ovat yhdessä esittäneet eduskunnan päätettäväksi uuden nimilistan puolustusvaliokunnan uudeksi kokoonpanoksi, josta on luonnollisesti blokattu minun nimeni varajäsenen kohdalta pois. Arvoisat Suomen kansalaiset, toimikoon tämä kummallinen puliveivausepisodi jälleen kerran teille todisteena siitä, kuinka mätä tämän maan ylin päätöksenteko on. Asioille halutaan täällä vain yksi kanta, ja sijaa ei ole niille, jotka uskaltavat olla toista mieltä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Mäkelä.

17.07 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Turtiainen puhui tuosta puolustusvaliokunnan kokouksen pöytäkirjasta. Itse en ole puolustusvaliokunnan jäsen, mutta katsoin sitä pöytäkirjaa, ja tosiaanakin siellä näyttää olleen paikalla varajäsenen Ano Turtiainen, VKK, enkä näe tuossa pöytäkirjassa muutosehdotuksia enkä eriäviä mielipiteitä. Eli oman ymmärrykseni mukaan tämä päätös oli puolustusvaliokunnan, mukaan lukien edustaja Turtiainen, yksimielinen tahtotila.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Eduskunta hyväksyi puolustusvaliokunnan asettamisen uudelleen.

Puolustusvaliokunnan vaali toimitetaan perjantaina 22.4.2022 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 22.4.2022 kello 10.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 93 §:n väliaikaisesta muuttamisesta Hallituksen esitys HE 37/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.08 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus linjasi energian hintojen nousun täsmäkompensaatiotoimista helmikuun puolivälissä, siis aikana, jolloin Venäjä ei vielä ollut hyökännyt Ukrainaan, mutta energian hintojen nousun ikävä, korkea suunta alkoi jo näyttäytyä vahvasti. Siis energian hinnat nousivat tuntuvasti itse asiassa jo koko viimeisen vuoden aikana Suomessa ja myös laajasti muualla Euroopassa. Polttonesteiden kuluttajahinnan vaihteluihin tietenkin vaikuttaa eniten raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen vaihtelu.

Näissä hallituksen helmikuun puolivälin päätöksissä yksi linjatuista toimista koski matkakuluvähennyksen korottamista vuonna 22. Näillä nyt lähetekeskustelussa olevilla muutoksilla on tarkoitus kompensoida polttoaineen hinnannousua henkilöille, jotka tarvitsevat omaa autoa asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin ja jotka vastaavat polttoainekustannuksistaan itse. Muutoksilla on tarkoitus sekä vastata polttoaineen hinnannousun aiheuttamiin lisäkustannuksiin että tietenkin tukea verovelvollisten mahdollisuutta työntekoon.

Polttoaineiden hinnannousu merkitsee, että ilman muutosta entistä isompi osa matkakuiluista jäisi vähentämättä niillä verovelvollisilla, joilla asunnon ja työpaikan välinen matka on pitkä ja jotka siten tähän mennessä ovat saaneet vähentää verotuksessaan tuloverolain 93 §:n 1 momentin mukaisen enimmäismäärän. Niinpä asunnon ja työpaikan välisen matkakuluvähennyksen enimmäismäärää esitetään nyt korotettavaksi 7 000 eurosta 8 400:aan. Vaikka polttoaineen hinnannousu otetaan nykytilanteessakin huomioon matkakuluvähennyksen määrässä, polttoaineen hinnannousu lisää kustannuksia erityisesti niillä verovelvollisilla, jotka kulkevat pitkiä asunnon ja työpaikan välisiä matkoja omalla autolla. Nykytilanteessa kesken vuoden nousseita kustannuksia ei voida vuoden kuluessa ottaa ennakko-perinnässä huomioon, sillä normaalisti kultakin vuodelta vähennettävä määrä vahvistetaan Verohallinnon päätöksellä vasta marraskuussa. Tämän vuoksi nyt oman auton käytön mukaan myönnettävän matkakuluvähennyksen kilometrikohtaista euromäärää esitetään jo tässä vaiheessa vuotta korotettavaksi 0,30 euroon eli 30 senttiin kilometriltä, ja käyttöetuauton mukaan myönnettävää määrää 24 senttiin kilometriltä hallituksen esityksellä. Vuoden 21 tasoon nähden korotus olisi 0,05 euroa kilometriltä eli 5 euroa sadalta kilomet-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

riltä. Tämä on siis korotuksen suuruus, 5 euroa sadalta kilometriltä. Lakimuutokset on tarkoitus saada voimaan heinäkuun alussa tänä vuonna, jolloin myös Verohallinto voisi aidosti ja nopeasti toteuttaa käytännössä muutokset järjestelmiinsä. Tämän jälkeen verovelvolliset voisivat hakea muutosverokorttia ja saada muutokset hyödykseen jo kuluvan vuoden ennakoperinnässä ja siten lisää euroja lompakkoon jääväksi.

Muutokset matkakuluvähennyksissä, tämä esitys siis, vaikuttavat noin 594 000 verovelvollisen suomalaisen verotukseen. Merkittävä päätös siis. Ne pienentävät staattisesti arviotuna vuoden 22 tasossa verotuloja yhteensä noin 143 miljoonalla, josta valtionosuus olisi 34 miljoonaa, kuntien osuus 101 miljoonaa, seurakuntien 5 miljoonaa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 3 miljoonaa. Hallitusohjelman mukaisesti kunnille aiheutuva verotulon muutos kompensoidaan nettomääräisesti. Matkakuluvähennyksen muutoksia sovelletaan koko vuoden 22 verotuksessa eli takautuvasti vuoden 22 alusta asti. Arvion mukaan muutosten piirissä olevien verovelvollisten verotus tulee kevenemään yhteensä keskimäärin noin 240 euroa vuodessa.

Arvoisa puhemies! Tämän nyt esiteltävän matkakuluvähennyksen korottamisen lisäksi eduskunnan on hyvä huomata, että varautumisen ministerityöryhmä linjasi ennen pääsiäistä 7.4. polttoaineen jakeluvuorituksen tilapäisestä 7,5 prosenttiyksikön alentamisesta tänä ja ensi vuonna. Jakeluvuoritus tarkoittaa sitä osuutta, joka bensiinin ja polttoaineiden jakelijoiden myymästä polttoaineesta täytyy olla uusiutuvaa. Vuorituksen alentaminen alentaa siis myös polttoaineen hintaa. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan jakeluvuorituksen alentamisen arvioidaan vaikuttavan dieselin pumppuhintaan noin 12 senttiä per litra. Tänä vuonna vaikutus voi olla suurempikin, sillä alkuvuonna jakelijat ovat jaelleet uusiutuvia polttoaineita voimassa olevan 19,5 prosentin jakeluvuorituksen mukaisesti. Bensiinin pumppuhintaan vaikutus on arvion mukaan selvästi vähäisempi, sillä jakeluvuoritusta täytetään enemmän uusiutuvalla dieselillä.

Olemme valtiovarainministeriössä kannattaneet lämpimästi jakeluvuorituksen keventämistä, koska se on valtion kirstun kannalta verrattoman kustannustehokas tapa vaikuttaa polttoaineiden hintaan, toisin kuin esimerkiksi tässä salissa monesti esille nostettu polttoaineiden hinnan yleinen veronalennus, joka tekisi merkittävän loven valtion verotuloihin. Jakeluvuorituksen alentaminen sen sijaan itse asiassa jopa hieman kasvattaa verokertymää. Työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleva jakeluvuoritusta koskeva hallituksen esitys on sitten aikanaan tarkoitus antaa eduskunnalle tämän kevätistuntoaikana, tietenkin mahdollisimman nopeasti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Reijonen.

17.13 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Suomi kulkee kumipyörillä, ja kuten tiedetään, autot ovat meillä välttämättömyys. Samalla tavalla teiden kunto on pidettävä yllä ja tiet pidettävä hyvässä kunnossa, että niitä pystyy käyttämään. Tässä on nyt kysymyksessä matkakuluasioita, mistä hallitus on tuomassa esityksiä. Luen tästä suoraan, mikä on tämän esityksen pääasiallinen sisältö, eli: ”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakea väliaikaisesti niin, että matkakuluvähennyksen enimmäismäärä korotettaisiin 7 000 eurosta 8 400 euroon. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuonna 2022 kilometrikohtaisen matkakuluvähennyksen määrä omalla autolla kuljettaessa olisi 0,30 euroa kilometriltä.” Ja tässä tosiaan mainitaan, että laki on tar-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

koitettu tulemaan voimaan 1.7. ja olemaan voimassa vuoden 2022 loppuun, eli ei välttämättä hirveän pitkäksi aikaa kuitenkaan tätä nyt sitten olisi tulossa.

On tietysti hyvä, että huomioidaan, että ihmiset käyvät töissä ja tarvitsevat rahaa muuhunkin, ja matkustaminen aina maksaa ja työmatkat maksavat. Mutta sitten on otettava huomioon myös nämä muut ihmiset. Toki muitakin auton käyttäjiä on kuin vain näitä työsäkävijöitä, miten näihin aiotaan nyt sitten puuttua? Esimerkiksi dieselverosta tulee aika paljon kysymyksiä, että onko järkeä enää dieselveroa maksaa, koska dieselinkin hinta alkaa kovine verotuksineen olla aika korkea. Jakeluvelvoitteellakin sitä on alennettu. On tosi hienoa, että hallitus on lähtenyt perussuomalaisen linjoille ja vähän alentamaan tätä jakeluvelvoitetta, mutta kuinka aiotaan tehdä muuta tässä ja miten dieselveron käy? Ja jos miettii muita maita — mitä nyt on tässä lähettyvillä kuullut — niin aika monet muut maat ovat puuttuneet tähän polttoaineverotukseen. Milloinka Suomi vielä enemmän puuttuu tähän verotukseen? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja nyt ministeri Saarikolla on valitettavasti kiire seuraavaan tärkeään kokoukseen mutta vastaa kuitenkin tähän kysymykseen. — Olkaa hyvä.

17.15 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja kysyy sitä, mitä moni suomalainen meiltä kysyy: miksi hinnat ovat näin korkealla ja mitä sille asialle voitaisiin tehdä. Tämä esitys, joka nyt on käsittelyssä, on hallituksen veropoliittisista toimista järein. Me kohdistimme sen nimenomaan verovähennyksenä työmatkavähennykseen vastataksemme kahteen asiaan: siihen, että bensan hinta on noussut, polttoaineen tankkaus autoon on kalliimpaa kuin ennen, mutta samalla pitää tehdä toimia, jotka tukevat ihmisten mahdollisuutta tehdä työtä tässä maassa, jotta kertyy myös verotuloja. Ja tämä muutos on merkittävä. Niin kuin todettu, keskimäärin noin 240 euroa vuodessa jää tämän ansiosta enemmän käteen.

Tärkein toivottava asia on tietenkin se, että tämä myllerrys energiamarkkinoilla maailmalla tasaantuu. Kun vähän kyseenalaistitte sitä, miksi päätös on vain tälle vuodelle, niin ensinnäkin sitä voi takautuvasti hakea koko vuotta koskien, vaikka se astuu voimaan vasta heinäkuussa. Siinä käytännön syy on Verohallinnon järjestelmät, että ikään kuin luvut saadaan koneisiin oikeassa asennossa. Se koskee koko tätä vuotta, niin kuin aina vuodeksi kerrallaan päätetään tuo kilometrikorvauksen senttimääräinen, euromääräinen suuruus. Jatkossakin meillä on työmatkavähennys ja sitten kullekin vuodelle päätetään, kuinka korkea se on.

On tietenkin kaikkein toivottavinta, että öljyn maailmanmarkkinahinta tasaantuisi, laskisi, tilanne rauhoittuisi ja sitä kautta bensatankilla olisi halvempaa käydä autonsa tankkaamassa. Mutta tästä ei valitettavasti vielä ole näköpiirissä tilannetta käyden kohti parempaa. Siksi hallitus päätyi siihen, että tämän helmikuisen poliittisen ratkaisun lisäksi aivan tuoreeltaan pari viikkoa sitten linjasimme, että jakeluvelvoitetta, sen osuutta, alennetaan väliaikaisesti. Ei luopuen isosta tavoitteesta, koska se on tehokas tapa hillitä ilmastonmuutosta, ja myöskin se on työtä suomalaisille, se uusiutuvan energian rakentaminen. Meillä on laitoksia rakenteilla eri puolille Suomea. Se tulee vaikuttamaan, mutta se on paljon tehokkaampi tapa kuin nämä verotukseen liittyvät ratkaisut, joita esitätte, koska ne ovat kaikkialla valtiontalouteen, ja esimerkiksi äskeisellä kyselytunnilla oli aika paljon käyttökohteita niille rahoille. Oli toivetta lisärahalle poliisille, lisärahaa sairaanhoitajille. Niitä lisä-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

rahoja saadaan vain verotuloilla, ja siksi en voi tavallaan tukea niitä esityksiä — vaikka mieli tekisi — joissa otetaan verot pois liikenteeltä. Ne miljardit tarvitaan näiden yhteisten tärkeiden palveluiden rahoittamiseen. Siksi työmatkavähennys ja jakeluvelfoite ovat nyt liikennepolitiikan äärellä keskeisimmät vastaan tulot hallitukselta suomalaisten arjen toimeentulon hyväksi, puhumattakaan sitten sosiaaliturvaindeksin aikaistuksesta sen korotuksen osalta niin, että kaikkein pienituloisimmille suomalaisille, vaikkapa eläkeläisille, jää syksystä alkaen enemmän rahaa käteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitokset ministeri Saarikko. Jatketaan keskustelua. — Edustaja Viitanen.

17.18 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuulimme ministerin puheenvuorossa esitellyn tämän itse lain sisällöstä, ja varmasti eduskunta osaltaan tämän sitten käsittelee.

Pidän ainakin hyvin myönteisenä, niin kuin täällä jo mainittiinkin, sitä, että tämä yksi toimi saatiin aikaiseksi hyvinkin ripeästi, ja tämä tietenkin vastaa niiden ihmisten tarpeisiin ja hätään, huoleen, aiheelliseen sellaiseen, jotka joutuvat autoa työmatkoillaan käyttämään. Ja on tietenkin merkittävää, että tämä päätettiin tehdä ja tuotiin sitten joutuisasti tänne meillekin käsittelyyn.

Sen lisäksi ministeri kertoi tuossa niistä muistakin toimista, mitä nyt valmistellaan sitten muun muassa jakeluvelfoitteen suhteen, ja myös etsitään tukimallia, joka sitten kohdistuisi alueellisesti ja sosiaalipoliittisesti viisaalla tavalla. Eli toimia toki on. Sitä, ovatko nämä riittäviä, emme koskaan tiedä, mutta tärkeintä on, että pystymme jollain tavalla vastaamaan siihen ihmisten aiheelliseen huoleen, koska nyt kaikinensa elämän kustannukset kallistuvat, lompakko ohenee, ja aidosti ihmiset miettivät myös sitä toimeentulokysymystä, ja siksi pidän niin tätä toimenpidettä kuin vaikkapa sitten näitä aiennettuja indeksejä, mistä ministeri juuri mainitsi, hyvin tärkeinä. Tämä on myönteinen esitys ja yksi niistä monista, mitä täytyy tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Marttinen.

17.20 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan on hyvä asia, että hallitus on tuonut tämän esityksen eduskunnan käsittelyyn, ja olemme kokoomuksessa itse myös esittäneet, että tätä työmatkavähennystä voitaisiin korottaa. Toki olemme esittäneet, että se tehtäisiin pysyvästi, koska kuitenkin näyttää siltä, että nämä polttoaineiden markkinahinnat tulevat jäämään pidemmäksikin aikaa korkeammalle tasolle.

Mutta, herra puhemies, kun kävin läpi vielä tuon hallituksen tekemän toimenpidekokonaisuuden, niin kiinnitin siellä huomiota yhteen asiaan. Me tiedämme sen, että nimenomaan kuljetusala on erittäin suurissa vaikeuksissa näiden kasvaneiden polttoainekustannusten vuoksi. Olemme pyrkineet saamaan valtiovarainministeriltä vastauksen siihen, milloin ministeri aikoo esitellä eduskunnalle esityksen tästä ammattidieseljärjestelmästä, mutta vastausta ei ole saatu. Ministeri kertoi jo aikaisemmin, korosti myös sitä, että myös jakeluvelfoitteeseen ollaan tekemässä tätä lainsäädäntömuutosta, joten on mielenkiintoista, miksi hän ei kertonut, mikä on tämä ammattidieseljärjestelmän aikataulu. Siis koska tämä esitys aiotaan tuoda eduskuntaan? Tämän kevään aikana, ensi syksyn aikana vai kenties sitten lähempänä vielä eduskuntavaaleja? Vai onko vastaus se, että hallitus ei aiokaan tuo-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

da tätä järjestelmää, tätä lainsäädäntömuutosta eduskunnan käsittelyyn, vaikka on niin siis väittänyt?

Tämä on hyvä nyt myös tuoda tässä kohtaa esille ja kirjata myös eduskunnan pöytäkirjaan, että tulemme jatkamaan ministerin kanssa keskustelua siitä, milloin valtiovarainministeriö aikoo nyt tosissaan tuoda tämän esityksen eduskunnan käsittelyyn, koska se on täysin välttämätön. Se tarvitaan pysyvästi käyttöön, jotta me voimme turvata myös kuljetusalan ja kuljetusalan yritysten tilanteen. Tämä on tärkeä asia, ja tähän nyt tosissaan emme saaneet vastausta, mutta olen myös jättänyt ministerille tähän asiaan liittyen kaksi viikkoa sitten kirjallisen kysymyksen, jonka määräaika päättyy siis ensi viikon loppupuolella. Silloin tosissaan odotamme myös sitä selkeää, konkreettista vastausta siihen, milloin hallitus ja ministeri Saarikko aikovat esitellä tämän ammattidieseljärjestelmän käyttöönoton eduskunnalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

17.22 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Todettakoon heti alkuun, että minä sinänsä kannatan tätä esitystä, ettei tule väärää käsitystä siitä.

Mutta kyllä täytyy todeta, että tähän tulee mieleen se Tuntemattoman sotilaan kohtaus, kun alikersantti, vai oliko hän siinä vaiheessa kersantti, Hietanen menee pyytämään kompanian väepeli Mäkilältä suolaista silakkaa, ja hän saa suolaisen silakan ja ilmoittaa elävänsä sillä puoli vuotta. Eli vähän samanlainen tämäkin lääke on tähän hintojen nousuun ja polttoaineiden kallistumiseen. Jos tämä on todella se järkein toimi, mihin hallitus pystyy, ja se yksi toimi, minkä hallitus tekee niistä kaikista, minkä voisi tehdä, niin onhan tämä vähän ohuenlainen sellaiseksi toimeksi.

Eli kyllähän tuo vähennys koskee lähtökohtaisesti vain niitä, joilla on oikeus käyttää autoa työmatkaliikenteeseen, verottajan hyväksymä oikeus käyttää autoa työmatkaliikenteeseen. Hänellä ei silloin ole mahdollista liikkua julkisella kulkuvälineellä sinne työpaikalle. Tässä ei huomioida myöskään sitä, jos hän joutuu käyttämään autoa työajoihin. Vain sellaiset henkilöt, jotka eivät pääse julkisilla kulkuvälineillä työpaikalleen ja kulkevat sinne pitkän matkan, käytännössä tulevat tästä mitään hyötymään — toki hyvä heille — mutta tämä ei millään tavalla huomioi palkkatyön ulkopuolella olevia henkilöitä, eläkeläisiä tai ketään muutaakaan, ei alenna kuljetuskustannuksia, ei paranna yritysten kannattavuutta tai mitään muutaakaan vastaavaa. Tarvittaisiin yleisiä polttoaineveron alennuksia ja suuria tukia ja suoria tukia, suuria sekä suoria tukia kansalaisille pärjäämiseen tässä energian valtavassa hinnan nousussa. Nämä onnistuvat muualla Euroopassa, niin miksi ne eivät onnistu Suomessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

17.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! On todettava heti alkuunsa, että oikeaa reagointia ja juuri hyvää kohdentamista siinä hetkessä, kun polttoaineen hinnat lähtivät jyrkkään nousuun. Järjestelmä tukee juuri niitä pitkämatkalaisia ja erityisesti haja-asutusalueella olevia ihmisiä, jotka työmatkaliikennettä ammattiinsa tarvitsevat. Oltiin siinä tilanteessa sillä hetkellä — eikä se tilanne nyt vielä toki ole aivan purkautunut — että lapsiperheissä, missä on osa-aikainen yksinhuoltaja tai lapsiperheen vanhemmat, oltiin ruvettu laskemaan, että on kannattamatonta käydä töissä. Otamme lapset pois päivähoitosta ja

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

olemme työttömiä, niin ansiotaso on parempi, ettei tarvitse maksaa, kun käy töissä. Eli näitten polttoaineiden hintojen osalta oltiin huippuaikoina todellakin helisemässä, ja ammattiliikenteen osalta se piina jatkuu edelleen. Toki on ollut ilahduttavaa nähdä, että kyllä pumppuhinnat ovat hieman kohtuullistuneet niistä kaikkein kauheimmista luvuista.

Mutta tämä verovähennysoikeus on jäänyt kelkasta jo aikapäiviä sitten. Tämä uudistus olisi tarvinnut tehdä jo aikaa sitten. Meillä lainsäädännöllä työssäkäyntialueita on laajennettu niin, että velvoite ottaa työtä vastaan on huomattavasti pidempi. Tällä kilometrimäärällä, mikä nyt tällä hetkellä sitten on voimassa, se on 64 kilometriä yhteen suuntaan ja se tulee täyteen. Voin teille sanoa, että kun Rovaniemeltä käydään Suurikuusikossa kultakäivoksella töissä, niin yhteen suuntaan matka on 150 kilometriä. Aika nopeasti tulee täyteen se verottajan näkemys siitä, mikä on työmatkaa ja viisasta. Tarvitaan uusia välineitä, joilla voidaan mahdollistaa kimppakyytien enempi ja laajempi käyttäminen töissäkäyntiin, jos ei julkista liikennettä ole. Ja tarkoitan sillä sitä, että kuka luopuu oman ajoneuvon käytöstä työmatkoilla, saisi myös jotakin mukaansa siitä luopumisesta, eli jonkinnäköisen verohyödyn, kun kulkee toisen kyydissä. Nythän on kuitenkin jo säännökset, mitä oman auton käytöstä, lisämatkustajasta sitten voidaan saada varsinkin työnantajan työmatkoilla liikuttaessa.

Tein myös toisen toimenpideoitteen, kun tämänkin tein, niin toivoisin, että viesti vielä vahvistuisi. Meillä on haja-asutusalueella maaseudulla paljon ihmisiä, jotka terveytensä vuoksi eivät ole julkisen liikenteen palvelujen varassa. He joutuvat sairauden tai muun hoidon takia liikkumaan omalla autolla ja he saavat 20 sentin korvauksen oman auton käytöstä Kelalta. Toivoisin, että tämä myös seuraavaksi voitaisiin ratkaista niin, että sinne tulisi suuruudeltaan samansuuruinen kilometrikorotus eli viisi senttiä per kilometri. Tällöin me oltaisiin niin kuin hallituksena ja eduskuntana säädetty myös sitten vähän sille ryhmälle, joka ei käy töissä mutta joutuu käyttämään oman terveytensä vuoksi omaa autoa. Heillekin kohtuullistettaisiin yhtä lailla kuin töissä käyville.

Täällä taisi kokoomuksen edustaja Raumalta sanoa, että seuraa tätä ammattidieselin asiaa, jos ei nyt suurennuslasilla, niin... Voin sanoa, että edustaja Matias Marttinen, olen kanssanne samaa mieltä. Kyllä minäkin meinaan sitä vahtia, jotta tämä todellakin tulee sen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti, että se valmistellaan ja tulisi voimaan. Olemme kuulleet, että siinä on vaikeuksia sen säädöksen voimaan saattamisessa, mutta toivon kyllä, että meillä ei päädyttäisi siihen tilanteeseen. Sekoitevelvoitteen osalta oli erinomainen päätös hallitukselta, mutta tarvitaan lisätoimia, ettei ole niin, kun ajelen sinne Satakuntaan päin, että näen kuljetusliikkeen pihassa kuusi autoa, jotka eivät ole ajossa. Tappio ei ole suinkaan vain pelkästään sen yrittäjän tappio, vaan se on tappio myös niiden kuuden seitsemän työntekijän osalta, joitten työnteko vaarantuu ja on keskeytynyt tällä hetkellä monelta osin. Varsinkin viikonloppuajot on säännöllisesti keskeytetty, ja ollaan otettu sopimussakkoja jo sen edestä. Ja kyllä minä uskon, että se kauppiaskin toivoo, että ruoka tulee ajallaan kauppaan ja että se palvelu toimii, [Mikko Lundén: Kyllä!] ja siihen tarvitaan sitä ammattiliikennettä, joka mahdollistaa meidän elintarvikehuoltovarmuuden, [Mikko Lundén: Nimenomaan!] ja se on iso asia. Me kuitenkin nyt hallituksessa pystytään sitten tekemään joitakin toimenpiteitä polttoaineveron palautusjärjestelmän kautta, joka maataloussektorilla voi tuoda — oliko 40 miljoonaa vai 45 miljoonaa — joka tapauksessa jonkinnäköistä lievennystä tähän tilanteeseen, kun meidän kaupan markkinat eivät toimi niin, että alkutuotanto pysyisi toimintakykyisenä ja voisi tehdä oikeita ratkaisuja kylvöjen suhteen.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Mutta edelleen: hallitus on tässä nopeasti toiminut ja minun mielestäni ansaitsee kyllä kiitoksen näin palkansaajien näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäenpää.

17.31 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski siinä ansiokkaasti kehuu hallituksen esitystä, ja hän kertoi, että työssäkäyntialueet ovat kasvaneet tosiaan viime vuosina. Työtä otetaan yhä kauempaa vastaan ja matkat ovat pitkiä. Taisi olla toissa vuonna, kun hallitus korotti näitä polttoaineveroja, ja he silloin naamioivat sen veronkorotuksensa indeksikorotukseksi — ihan luontainen juttu, että indeksikorotetaan veroja, miksi me ei muitakin, tuloveroja ja muita, indeksikoroteta. Elikkä siinä oli semmoinen pieni hallituksen jallitus käynnissä.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite on oikean suuntainen, mutta tämä on valitettavasti hieman liian pieni. Olen itse tehnyt lakialoitteen, jota valmistelin jo huomattavasti aikaisemmin. Tämä lähti oikeastaan siitä liikenteeseen, kun keskustelin erään sähkömiehen kanssa, jonka työnantaja oli kaukana, ja hän itse kulki kotoaan työmailla eri paikkakunnilla kohtuullisen kaukana, 60 kilometrin, 80 kilometrin päässä. Hän totesi, että oikeastaan hänen ei kannata käydä töissä. Tämä siis oli jo ennen näitä huippuhintoja, mitkä nyt ovat tämän Ukrainan tilanteen johdosta nousseet. Hän totesi, että töissä käymällä hän saa käteen 80 euroa enemmän kuukaudessa kuin olemalla kotona, jos huomioidaan polttoainekulut. Elikkä edustaja Myllykoski oli ihan ansiokkaasti huolissaan tästä palkansaajan mahdollisuudesta ottaa työtä vastaan kauempaakin.

Tämä on muuten hyvä esitys, mutta tämä ansiotulotason korottaminen on valitettavasti hieman liian alakanttiin vedetty. Elikkä tässä käytännössä on nostettu tätä kilometrikohdasta hintaa 0,25:stä 0,3:een — elikkä siis sitä, kun käyttää omaa autoa, jonka voi vähentää. Se on noussut 20 prosenttia. Samalla tavalla tätä matkakustannusten enimmäiskorvausvähennystä on samassa suhteessa korotettu, eli 7 000:sta on tullut 8 400. Elikkä siis tässä on ehkä huomioitu sitä hiukan indeksikorotusmaisesti, kuten sitä polttoaineverotus-takin te korotitte indeksimäisesti. Mutta kun ne työssäkäyntialueet ovat kasvaneet, niin tämä jää liian pieneksi tämä korotus.

Elikkä minä olen tehnyt lakialoitteen, se löytyy sieltä, LA 7/2022. Minä olen yrittänyt ottaa tätä työssäkäyntialuettakin huomioon, ja tässä omassa esityksessäni tämä enimmäiskorvaus on nostettu 10 000 euroon vuodessa. Se on tähän asti ollut 7 000, ja hallitus on korottamassa sitä 8 400:aan — se on auttamattomasti liian pieni. Samaten matkakustannuksissa omavastuuosuus on 750 euroa, ja tässä minun omassa lakialoitteessani se on 500 euroa, elikkä minä olen sitä hieman laskenut. Että nyt minun mielestäni hallituksella olisi hyvä sauma ottaa koppi tästä asiasta. Täällä on valmis laki asian puolesta.

Tästä omasta lakialoitteesta luen pari kohtaa. Nämä ovat varmasti lähellä edustaja Myllykosken sydäntä. ”Huolestuttava tilanne on saanut jopa osan ammattiyhdistysliikkeestä älähtämään. Tammikuussa aloittamani lakiesityksen valmistelun tueksi Teollisuusliitto vaati Ilta-Sanomissa 10.2.22 julkaistun uutisen mukaan nopeita toimia Marinin hallitukselta polttoainehintojen vuoksi. Liiton mukaan hinnat ovat pian kynnyksellä työssäkäynnille. Ratkaisuksi Teollisuusliitto esitti matkakuluvähennyksen korottamista. Vaatimusta perusteltiin muun muassa sillä, että tehtaat ja teolliset laitokset sijaitsevat keskusten ja asuintaajamien ulkopuolella eikä teollisuuden työntekijöillä ole usein muuta vaihtoehtoa kuin käyt-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

tää omaa autoaan työmatkoihin. Teollisuusliiton omista jäsenistä 62 prosenttia kulkeekin kyselytutkimuksen mukaan työmatkat säännöllisesti omalla autollaan.”

Toinen kohta täältä: ”Jopa seurakunnissa on huomattu nousseiden polttoainehintojen vaikutus. Yle uutisoi 27.1.2022, että kohonneet sähkö- ja polttoainekustannukset ovat lisänneet diakonia-avun tarvetta. Uutisessa käsiteltiin tilannetta Hämeenlinnassa. Seurakunnan johtavan diakoniatyöntekijän mukaan moni joutuu pohtimaan nyt sitä, miten talous kestää työssä käymisen. Elämän peruskustannukset ovat nousseet niin korkeiksi, että vähävarainen ei pärjää, vaikka olisi työpaikka. Uutisen mukaan vuonna 2021 Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan diakonialla oli kaikkiaan 3 000 asiakaskontaktia, mikä on viitisensataa enemmän kuin vuonna 2020.”

Elikkä tämä hallituksen jallittama polttoaineen ”indeksikorotus”, siis indeksiveronkorotus, on vaikuttanut kansalaisten elämään ja tämä pitää huomioida näissä työmatkakuluissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Nyt valitettavasti keskustelu ja asian käsittely joudutaan keskeyttämään, mutta asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.11.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Edustaja Kiviranta poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asuntosäästöpalkkiolain, oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain ja omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Kari, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.39 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnalle nyt annetulla hallituksen esityksellä asuntosäästöpalkkiojärjestelmän kehittämisestä pyritään parantamaan erilaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten mahdollisuuksia omistusasumiseen. Esityksessä ehdotetaan asuntosäästöpalkkiolain muuttamista niin, että säästösopimuksen teon yläikärajaa nostettaisiin nykyisestä 39 vuodesta 44 vuoteen. Säästösopimuksen teon yläikärajan nostamisen arvioidaan lisäävän asäästäjien määrää, kun säästämisen voisi aloittaa myös 39 ikävuoden jälkeen. Lisäksi myös avopuoliso voitaisiin jatkossa rinnastaa tietyin edellytyksin aviopuolisoon silloin, kun toinen puoliso on jo täyttänyt 45 vuotta.

Oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annettuun lakiin ehdotetaan muutosta, jonka jälkeen kahden asp-lainan käyttäminen yhteisen asunnon hankintaan nostaisi myös lainan enimmäismäärää. Kun molemmat asunnonhankkijat käyttäisivät kauppaan omat asp-lainansa, voitaisiin heille antaa 50 prosenttia enemmän korkotukilainaa yksin asuntonsa hankkivaan verrattuna. Korkeampi lainan enimmäismäärä kahdelle henkilölle helpottaa asunnonhankkijoiden elämäntilanteeseen paremmin soveltuvan kodin ostamista ja alentaa kahden hengen talouksien lainakustannuksia ja asuntolainaan liittyviä riskejä.

Omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain mukainen valtion takausvastuun enimmäismäärä ehdotetaan puolestaan nostettavaksi 50 000 eurosta 60 000 euroon. Esitykseen sisältyy myös Valtiokonttorin, kuntien ja pankkien tehtäviin ja toimenkuviin liittyviä muutoksia. Pankkien ja Valtiokonttorin välistä tiedonsiirtoa tehostettaisiin säätämällä sähköinen tiedonsiirtotapa pankeille pakolliseksi. Valtiokonttorille tulisi mahdollisuus asettaa pankille uhkasakko, jos pankit eivät tiedonsiirrossaan toimisi asianmukaisesti. Asp-lainsäädännön noudattamisen valvonta keskitettäisiin kokonaisuudessaan Valtiokonttorille, eli kunnat vapautettaisiin nykyisestä valvontavelvollisuudesta.

Arvoisa puhemies! Hyvä asuminen on keskeinen osa hyvinvointia, ja monelle se tarkoittaa oman kodin ostamista. Siksi on tärkeää, että asp-järjestelmän toimivuuteen panostetaan, jotta omistusasuminen säilyisi mahdollisimman monen ihmisen ulottuvissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Taimela.

17.42 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille tämän lain esittelystä. Ajattelen näin, että nyt on käsittelyssä sellainen hallituksen lakiesitys, jota on oikein helppo kannattaa, ja toisaalta olisi myös toivonut, että tässäkin salissa olisi ollut tällä hetkellä vähän enemmän puheenvuorojen käyttäjiä tästä aiheesta.

Asuntosäästöpalkkiojärjestelmän, tuttavallisemmin sanottuna ”aspin”, ehtoja parannetaan niillä monilla keinoin, joita myös ministeri Emma Kari tässä kävi lävitse. Yläikärajoja nostetaan, lainojen enimmäismäärää korotetaan ja myös yhteisen asunnon hankintaa helpotetaan. Näillä lainmuutoksilla pyritään myös edistämään erilaisten asumismuotojen valintaan liittyvää yhdenvertaisuutta, jonka on myös äärettömän tärkeää lain hengessä olla mukana.

Asp-järjestelmän tarkoitus on erityisesti helpottaa nuorten ensimmäisen omistusasunnon hankintaa ja edistää asuntosäästämistä. Jos nuori päättää haluta omistusasumisen muo-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

don itselleen, koen, että on tärkeää se mahdollistaa myös kaikin mahdollisin keinoin, mitä lakiteitse pystymme tekemään, ja tämän esityksen toivotaan myös lisäävän asp-tilin avaamisen houkuttelevuutta. Asp-tilien kokonaismäärä oli vuoden 2020 lopussa yli 164 000 kappaletta, ja jatkossa on siis helppo verrata, onnistuttiinko lakiuudistuksella myös tätä houkuttelevuutta lisäämään.

Arvoisa puhemies! Tämän lain on tarkoitus tulla mahdollisimman nopeasti voimaan, ja uskallan ajatella, kun tässä on myös ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Sipilä salissa, että luulen, että me saamme tämän sieltä valiokuntatyöstä myös aika nopeasti eteenpäin, laki tuntuu sen oloiselta.

Kiitos ministerille tästä, ja kiitos hallitukselle hyvästä esityksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

17.43 Juha Sipilä kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä ja kiitoksia tämän lainmuutoksen tuomisesta tänne eduskuntaan. Helppo yhtyä kaikkeen tuohon, mitä edustaja Taimela edellä kuvasi. Asuntojen hinnat ovat nousseet ja asuntomarkkina muuttuu jatkuvasti, joten myöskin asp-järjestelmän täytyy muuttua, ja nämä järjestelmään tehtävät muutokset ovat todella tervetulleita. Tämä yläikärajan nostaminen, helpotukset avo-
puolisoiden yhteishankintaan ja tämä ylärajan nostaminen ovat esimerkkejä siitä, että tämä laki elää ajassa. Otamme tämän mielellämme valiokuntaan käsittelyyn, ja uskon, että saamme näin positiivisen asian vietyä nopeasti valiokunnassa läpi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Viitanen.

17.44 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! En malttanut olla käyttämättä puheenvuoroa tässä, koska asia on minulle jokseenkin tuttu myös omasta poliittisesta historiastani. Nimittäin yksi vaihe asp-lainan parannuksista minulla oli ilo ja kunnia toteuttaa vastaavalla paikalla kuin ministeri Emma Kari on nyt, ja silloinkin muistaakseni tämä koski ikärajaa, eli silloin taisi tulla tuo 40 vuotta.

Minusta on hyvä, että tätä pystytään vaihe vaiheelta parantamaan ja kannustamaan ihmisiä ensimmäisen kodin ja kodin hankintaan ja mielestäni tärkeää kaikkien on se, että täällä meillä Suomessa on mahdollisuus hommata joko vuokra-asunto tai omistusasunto sen mukaan, mikä on tarve, eli asumista ihmisen tarpeen mukaan. Tähän liittyen tietenkin meillä on tämän hallituksen ohjelmassa aika hyviäkin asuntopoliittisia linjauksia — jotka muuten juontavat juurensa muun muassa tarkastusvaliokunnan viime kauden mietintöön, jonka eduskunta yksimielisesti hyväksyi — ja niitä nyt toimeenpannaan. Siellä puhutaan näistä eri tarpeista: esimerkiksi ikääntyville lisää yhteisöllistä asumista, ja tässä tapauksessa nuorten omistusasumista tuetaan ja muuta. Siis kannustan ministeriä jatkossakin näin hyviin lakiesityksiin ja toivon, että pistätte myös muiden osalta töpinäksi, esimerkiksi vuokra-asuntopuolella korkotuen vähän niin kuin nykyaikaistamisen toimivammaksi. Nä-mähän ovat kaikki siellä työlistalla. Ihan hyvä kuulla, että myös valiokunta aikoo tämän nopeasti läpikäydä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään se tuttu 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Kari, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.47 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tässäkin keskustelussa, niin kuin edellisessä, puhujien laatu korvaa määrän.

Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Esityksellä uudistetaan ammattimaisen jätteenkuljettamisen ja -välittämisen hyväksymismenettelyjä ja varmistetaan, että Suomen sisäisiä jätteiden siirtoja pystytään valvomaan ja jäljittämään EU-lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Kotimaisten jätteenkuljettajien ja jätteenvälittäjien hyväksymismenettelyjä sujuvoitetaan.

Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, että jätealalla toimivat yksityiset yritykset hoitavat lakisääteiset velvoitteensa, ja tästä syystä toiminnanharjoittajien taloudellinen luotettavuus selvitettäisiin käyttäen apuna Harmaan talouden selvitysyksikön tekemiä selvityksiä. Jos jätteenkuljetusyrityksellä on liikennelainsäädännön edellyttämä liikennelupa, ei luotettavuutta tarvitsisi selvittää, koska se on jo selvitetty osana liikenneluvan myöntämistä. Ehdotetuilla muutoksilla varmistettaisiin mahdollisimman tasapuoliset vaatimukset eri toimijoille.

Lakiesitys velvoittaa myös ulkomaisia jätteenkuljettajia ja -välittäjiä, jotka harjoittavat toimintaa tilapäisesti Suomessa, rekisteröitymään jätehuoltorekisteriin. Näitä koskisivat vastaavat vaatimukset kuin kotimaisia yrityksiä. Kuitenkin EU:n palveluiden vapaan liikkuvuuden vuoksi toisen EU- tai Eta-maan jätekuljetusyritys voidaan hyväksyä kevyemmällä menettelyllä, jos tämä on merkitty kotimaansa jätehuoltorekisteriin. Ehdotus poistaisi nykyllä lainsäädännön tulkintaan liittyvät epäselvyydet.

EU:n jätedirektiivi edellyttää, että erityisesti vaaralliset jätteet on voitava jäljittää niiden syntypaikalta lopulliseen käsittelypaikkaan. Jätelainsäädäntö ei nyt täysin vastaa näitä vaatimuksia. Kesällä 2021 hyväksytyssä laajassa jätelain muutoksessa jätteen haltijoille ja jätteen kuljettajille tuli velvollisuudeksi laatia siirtoasiakirjat sähköisinä. Käsillä olevassa esityksessä velvoitetaan toimijat viemään siirtoasiakirjan tiedot uuteen rekisteriin.

Hallituksen esitys parantaa myös tiedonsaantia jätelain mukaisten velvoitteiden hoitamisesta. Jätehuoltorekisteristä ja tuottajarekisteristä otetaan käyttöön julkiset tietopalvelut. Tietopalveluista kuka tahansa voi tarkistaa, onko tietty jätteenkuljettaja tai -välittäjä hyväksytty rekisteriin ja mitä jätteitä hän saa kuljettaa. Tehostetulla valvonnalla voidaan

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

edesauttaa käytöstä poistettujen tuotteiden saamista entistä enemmän jätehuollon piiriin, mikä edistää kiertotaloutta. Tietopalvelu tuo myös lisäarvoa vastuullisille yrityksille, jotka hoitavat velvoitteensa. Uudet velvoitteet on tarkoitus saattaa voimaan asteittain.

Arvoisa puhemies! Jätehuoltoketjun eri toimijoilla on keskeinen rooli sen varmistamisessa, että jätteet viedään asialliseen käsittelyyn eikä niitä hylätä luontoon ja että käytöstä poistetut tuotteet ovat tuottajavastuun piirissä. Paremmalla tiedonsaannilla jätehuoltoketjun toimijoista ja jätteiden siirroista voidaan parantaa kestäväää jätehuoltoa ja viime kädessä edistää kiertotaloutta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Taimela.

17.50 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos tästäkin esittelystä ministerille. Uskallan itse ajatella ääneen niin, että tässä on nyt kysymyksessä hallituksen esitys, joka on varsin teknisluonteinen, joka liittyy tämän vuoden, 2022, toiseen lisätalousarvioon, ja tämän kyseisen lain tarkoitus on tulla siis voimaan nyt syyskuussa.

Niin kuin ministeri totesi, esitys tuo tullessaan muutoksia ammattimaisen jätteen kuljetamisen ja välittämisen hyväksymisen edellytyksiin. Tämä laki tuo myös tullessaan kaksi uutta julkista tietopalvelua ja uuden rekisterin jätteesiirtoasiakirjoista, ja tarkistuksia tulee myös rekisterisääntelyyn ja tiedonsaantioikeuksiin. Jatkossa tullaan siis velvoittamaan ulkomaiset jätteenkuljettajat rekisteröitymään jätehuoltorekisteriin. Itse ajattelen näin, että nyt puhutaan sellaisesta muutoksesta, jonka voisi kuvitella olevan jo nyt sääntö ja käytössä, mutta hyvä, että mennään eteenpäin ja lakeja parannellaan. Tehtäviä myös keskitetään Kaakkois-Suomen ely-keskukselle.

Ja niin kuin ehkä edeltävästäkin aihealueesta, joka tulee ympäristövaliokuntaan, uskaltaa ajatella tästäkin, että vaikuttaa siltä, että ympäristövaliokunnassa saamme tämänkin lain aika ripeästi eteenpäin. Niinhän kuuluukin, koska siis lain on tarkoitus tulla voimaan sitten jo syksyllä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Sipilä.

17.52 Juha Sipilä kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille tästäkin esittelystä ja esityksestä. Helppo yhtyä siihen, mitä edustaja Taimela tuossa edellä kuvasi.

Nämä jätelain muutokset tehostavat ensinnäkin tiedonsaantia jätteistä, niiden kuljetuksesta, jätealan toimijoista, muutoksilla kitketään harmaata taloutta ja niillä edistetään myöskin jätekuljetusten jäljitettävyyttä. Tässä esityksessä on hyvää myöskin se, että Suomen ulkopuolelle sijoittautuneet toimijat nyt tulevat myöskin rekisterin piiriin. Minä uskon myöskin, että tämä esityksessä ehdotettu tietopalvelu luo lisäarvoa nimenomaan vastuullisille yrityksille, jotka ovat tähänkin saakka hoitaneet tuottajavastuunsa, ja nyt he tätä kautta myöskin tulevat saamaan asiasta mainehyötyä.

Toimimme tämänkin asian suhteen ripeästi valiokunnassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa, kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 41/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Lindén, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys eduskunnalle tuotteiden ja palveluiden esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Tässä kädessäni on 243 sivua printattua tärkeää tekstiä.

Esteettömyysdirektiivi annettiin 17.4.2019, ja sen tavoitteena on edistää ihan kaikkien mutta erityisesti vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan itsenäisesti ja yhdenvertaisesti. Myös henkilöt, joilla on erilaisia toimintarajoitteita, hyötyvät esteettömyysvaatimusten soveltamisesta. Kyse on siis vahvasti yhdenvertaisuuden edistämisestä.

Taustalla vaikuttavat EU:n vammaisstrategiat, ja esteettömyysdirektiivi toimeenpanee osaltaan YK:n vammaisyleissopimuksen vaatimuksia. YK:n vammaisyleissopimuksen 9 artiklassa säädetään esteettömyydestä ja saavutettavuudesta, jotka ovat yleissopimuksen mukaisesti edellytyksiä vammaisten henkilöiden itsenäiselle elämälle ja täysimääräiselle osallistumiselle kaikilla elämäntiloilla. Esteettömyys ja saavutettavuus ovat yleissopimuksen läpileikkaavia teemoja, joiden edistämisessä sopimuspuolilla on aktiivinen toimintavelvoite.

Arvoisa puhemies! Esteettömyysdirektiivin tarkoituksena on myös lähentää jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä erityisesti poistamalla ja ehkäisemällä esteitä, joita tiettyjen esteettömien tuotteiden ja palvelujen vapaalle liikkuvuudelle aiheutuu jäsenvaltioiden erilaisista esteettömyysvaatimuksista. Tavoite on lisätä esteettömien tuotteiden ja palvelujen saatavuutta sisämarkkinoilla ja parantaa esitettävien tietojen esteettömyyttä.

Esteettömyysdirektiivin täytäntöönpanon kokonaiskoordinaatiosta on vastannut sosiaali- ja terveysministeriö. Tässä on ollut tiiviisti mukana liikenne- ja viestintäministeriö, valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö. Kyseessä on laaja esitys, kuten työryhmän kokoonpanosta ilmenee. Lisäksi on ollut tärkeää, että työryhmässä on ollut kutsuttuina asiantuntijoina vammaisalan ja elinkeinoelämän edustus. Lisäksi valmistelun aikana on

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

järjestetty kaksi verkkotilaisuutta, jotta on voitu huomioida laajemmin sidosryhmien näkemyksiä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista sekä muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia, digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, hätäkeskustoiminnasta annettua lakia sekä liikenteen palveluista annettua lakia.

Tuotteiden esteettömyys tulee huomioida esimerkiksi älypuhelimissa, tietokoneissa, e-kirjan lukulaitteissa, itsepalvelupääätteissä, pankkiautomaateissa ja maksupääätteissä.

Palvelujen osalta saavutettavia ja esteettömiä tulee olla verkkokauppa, e-kirjojen lukemispalvelut, rahoitus- ja pankkipalvelut, henkilöliikenne, sähköisen viestinnän palvelut ja pääsy audiovisuaaliseen mediaan. Itse ohjelmien esteettömyydestä säädetään erikseen.

Lisäksi itse vaatimuksista esitetään annettavaksi valtioneuvoston asetukset. Vaatimukset on yksilöity esteettömyysdirektiivin liitteessä 1, mutta asetuksen tasolla pyritään vielä selkeyttämään vaatimuksia ja niiden soveltamista. Vaatimusten osalta pyritään olemaan riittävän tarkkoja, mutta toisaalta pyritään siihen tasoon, että innovointi on mahdollista. Jatkossa vaatimuksenmukaisuuden voi osoittaa myös noudattamalla EU:n tasolla yhdenmukaistettuja standardeja.

Esitys on merkittävä uusi askel kohti esteetöntä, saavutettavaa ja yhdenvertaista tuotteiden ja palveluiden käyttöä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.58 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa on laaja ja äärimmäisen tärkeä esitys. Esityksellä on tarkoitus panna täytäntöön kansallisesti esteettömyysdirektiivin vaatimukset, jotta yhä useammalle vammaiselle henkilölle voidaan tarjota yhtäläiset mahdollisuudet tiedonsaantiin, kommunikointiin ja yleisemmin osallistumiseen yhteiskunnassa. Laajuudesta antaa hyvän kuvan se, että muutoksia ehdotetaan yhteensä viiteen voimassa olevaan lakiin ja lisäksi yhtä kokonaan uutta lakia. Esteettömyysdirektiivi koskee erityisesti tieto- ja viestintätekniikkaan liittyviä tuotteita ja palveluja sekä niiden saavutettavuutta, ja sen merkitys vammaisten henkilöiden arjessa on suuri. Nyt esillä olevalla esityksellä pyritään varmistamaan, että tuotteet ja palvelut suunnitellaan ja valmistetaan tulevaisuudessa siten, että vammaiset henkilöt pystyisivät käyttämään niitä mahdollisimman laajalti ja ne olisivat yhä useammin kaikkien saavutettavissa. Samalla on ensiarvoisen tärkeää, että tavoitteiden toteutumista myös valvotaan riittävästi niin yksityisten kuin julkisten toimijoiden osalta ja että turvaamme riittävät resurssit valvonnalle sekä vaikuttavat keinot epäkohtiin puuttumiseen.

Arvoisa puhemies! Suomi on ratifioinut jo vuonna 2016 YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen, jonka tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista. Valitettavasti Suomi ei vieläkaan täytä vammaisyleissopimuksen velvoitteita, ja lainsäädännössämme on suoranaisia puutteita. Vastikään lausuntokierroksella ollut vammaispalvelulakiuudistusesitys ei korjaa kokonaan näitä puutteita, ja ennen eduskuntaan tuomista tämä esitys kaipaakin vielä isoja muutoksia ja korjauksia. Tämä asia ei liity varsinaisesti tähän lainsäädäntöön, mutta kun ministeri on paikalla, niin halusin nämäkin terveiset tuoda. Ministeri on jo varmaan luenut niitä lausuntopalautteita, ja siellä on erittäin kriittistä palautetta, jopa sellaista palau-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

tetta, että jos tämä laki toteutuu, niin menemme huonompaan suuntaan kuin tällä hetkellä. Mutta ongelmana on myös toisaalta olemassa olevien lakien kirjava tulkinta eri puolilla Suomea, ja lisäksi meillä on yhteiskunnassa vielä sellaista ”mennään sieltä, missä aita on matalin” -asennetta esimerkiksi tämänkaltaisten direktiivien toimeenpanossa, eli meiltä puuttuu kunnianhimoa vammaisten yhdenvertaisten oikeuksien toteuttamisessa. Itse toivoisin Suomen olevan edelläkävijä. Tätä keskustelua toivon myös tämän lakiesityksen tiimoilta valiokunnissa.

Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa esteettömyys ymmärretään edelleen liian kapealaisesti vain liikkumisen rajoitteiden kautta, mutta yhtä lailla meidän tulisi ymmärtää, että esimerkiksi tiedonsaannin, viestinnän ja kommunikaation esteellisyys asettaa ihmiset eri-arvoiseen asemaan niin palvelujen käyttäjinä kuin myös laajemmin jokapäiväisessä elämässä sekä sujuvan arjen rakentamisessa. Tässä lakiesityksessä korostuu juuri tämä näkökulma.

Kuten todettua, esityksen sisältö on laaja ja koskettaa monia elämän ja arjen asioita. Tämä on näkynyt jo lausuntovaiheessa, jossa esitys on saanut runsaasti palautetta eri vammaisjärjestöiltä. Pääsävy näissä lausunnoissa on ollut positiivinen, ja esityksen on nähty perustellusti vahvistavan vammaisten ihmisten asemaa ja edistävän esteettömyyttä, mutta vielä korjattavaakin on jäänyt. Esimerkiksi Vammaisfoorumi on nostonut esille monia tärkeitä huomioita yritystoimintaan, digitaalisiin palveluihin ja verkkokauppaan liittyviin kysymyksiin, monien muiden ohessa. Nyt on tärkeää, että nämä kysymykset käydään perusteellisesti läpi eduskuntakäsittelyn aikana ja niihin löydetään ratkaisut. Siksi esitänkin, tai ainakin toivon, että valiokuntakäsittelyssä kuullaan mahdollisimman laajasti eri vammaisjärjestöjä ja heidän edustajiaan, koska siellä on paras näkemys ja ennen kaikkea valtaisa kokemusperäinen tieto siitä, mitä esteitä vammaiset ihmiset kohtaavat arjessaan niin työn, harrastusten, koulutuksen kuin yleisesti arjen sujuvuuden näkökulmasta ja mitä puutteita tässä lakiesityksessä vielä on.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kyllä muistuttaa jälleen kerran — olen näitä puheenvuoroja käyttänyt varmaan kymmeniä tästä pöytäkirjasta — että vammaispalveluissa ja vammaisten oikeuksien edistämiseksi ei ole kyse ylimääräisistä lisäpalveluista tai harkinnanvaraisista etuuksista vaan lailla turvatusta oikeudesta yhdenvertaiseen osallistumiseen yhteiskunnassa. Suomi on vielä pitkälti esteellinen ja rakennettu vammattomille ihmisille, joten muutoksilla alkaa olla jo kiire. Esteettömyyden ja palvelujen saavutettavuuden lisäksi vammaisten yhdenvertaisuus edellyttää myös positiivista erityiskohtelua, jossa mietitään aina yksilöllisesti, miten vammaisen henkilö pääsee samalle viivalle ja miten hänelle mahdollistuvat yhtäläiset osallistumismahdollisuudet yhteiskunnassa. Nyt on tehtävä muutoksia, jotta aito yhdenvertaisuus toteutuu. Ja sitten on vielä huomioitava, että esteetön yhteiskunta on parempi meille kaikille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

18.04 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan lainsäädäntöä koskien erilaisten tuotteiden ja palveluiden sekä hätäkeskustoiminnan esteettömyyttä. Esteettömyysvaatimuksia olisi noudatettava, kun talouden toimija saattaa markkinoille lain soveltamisalaan kuuluvan tuotteen tai palvelun. Säännöksiä sovellettaisiin verkkosivustoissa ja mobiilisovelluksissa sekä niihin liittyvissä toiminnallisuuksissa. Hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin lisättäisiin yleiseen hätänumeroon vastaamista ja nume-

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

ron esteettömyyttä koskevat säännökset. Hätäviestin rekisteröitymisvaatimuksesta luovutaisiin.

Esteettömyysvaatimuksia sovellettaisiin sekä julkisiin että yksityisiin toimijoihin, kun nämä tarjoavat esteettömyyttä koskevan lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia tuotteita tai palveluja kuluttajille. Esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, että poistetaan tuotteiden ja palveluiden käytön esteet, jotta vammaiset ja toimintarajoitteiset henkilöt kykenevät havainnoimaan, käyttämään ja ymmärtämään tuotteita ja palveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Esteettömistä tuotteista ja palveluista on suurta kysyntää. Euroopan unionin väestön ikääntyessä niiden kuluttajien lukumäärä, joilla on jokin vamma tai toimintarajoite, kasvaa huomattavasti. Tällä hetkellä EU-alueella on arviolta 120 miljoonaa ihmistä, joilla on jonkinasteinen vamma. Parantamalla tiettyjen esteettömien tuotteiden ja palveluiden sisämarkkinoiden toimintaa voidaan vastata näiden kuluttajien ja alan teollisuuden tarpeisiin.

Arvoisa herra puhemies! Vielä muutamia huomioita:

Direktiivin tavoite on sinänsä hyvä ja perusteltu, mutta kansallisessa voimaansaattamisessa on pidettävä järki kädessä. Toisin sanoen yrityksille ei pidä aiheutua niin suuria kustannuksia, ettei toiminnan tai palvelun säilyttäminen ole enää kannattavaa muutostukusten takia. On tärkeää, että Suomi saattaa direktiivin voimaan minimivaatimusten mukaisena eikä säädä päälle niin sanottua kansallista lisää, joka aiheuttaa yrityksille ylimääräisiä kustannuksia, koska tämä heikentäisi Suomen kilpailukykyä entisestään.

Erityisesti verkkokauppoja koskeva sääntely voi liian tiukkana johtaa siihen, että pienemmät yritykset eivät tarjoa palveluitaan verkossa, jos verkkokaupan esteettömyydestä aiheutuvat kustannukset muodostuvat liian suuriksi. Eli kohtuutonta rasietta koskevaa poikkeusta on voitava soveltaa myös käytännössä. Erityisesti tämä koskee jo olemassa olevien tuotteiden tarjoamista myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi sähköisten kirjojen taittaminen uudestaan esteettömyysvaatimusten täyttämiseksi ei varmaankaan ole monesti kannattavaa, joten olisi varmistettava, ettei esteettömyysvaatimuksista aiheudu tilannetta, jossa vanhempia teoksia ei kannata pitää sähköisesti saatavilla, koska esteettömyysvaatimusten takia se olisi taloudellisesti kannattamatonta.

Mutta kuten jo mainitsin, direktiivin tavoite on todella hyvä ja perusteltu, kunhan pidetään järki kädessä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 243/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Mennään yleiskeskusteluun. Esittely, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.07 Juha Sipilä kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ympäristönsuojelulakia ehdotetaan muutettavaksi jätteenkäsittelyn vakuuksien, niitä koskevien menettelyjen sekä lupamääräysten muuttamisten osalta. Velvollisuutta jätteenkäsittelyvakuuden asettamiseen täsmennetään, ja toiminnanharjoittajan velvollisuutta myötävaikuttaa luvan muuttamista koskevan aloitteen käsittelyyn tehostetaan. Samalla ehdotetaan, että toiminnanharjoittajaa kuullaan lupaviranomaisen laatimasta päätösluonnoksesta.

Esityksellä toteutetaan lihaluujauhon polttoa koskeva EU:n sivutuoteasetuksen muutos. Lisäksi ympäristönsuojelulain ja vesilain muutoksella on tarkoitus edistää ympäristötiedon saatavuutta ja henkilötietojen suojaa.

Kaiken kaikkiaan valiokunta pitää esitykseen sisältyviä säännöksiä tavoitteiltaan hyvinä mutta ehdottaa saamansa selvityksen perusteella eräitä muutoksia. Näin ollen valiokunta puoltaa yksimielisesti esityksen hyväksymistä muutettuna. Valiokunta ehdottaa ympäristönsuojelulain muuttamisesta annettavan lain hyväksymistä muutettuna, ja laki vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Esitys edistää aiheuttaja maksaa -periaatteen toteutumista ja osaltaan myös hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan kaivostoiminnan ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.

Esityksessä ehdotetut olennaiset muutokset koskevat ympäristönsuojelulain jätteenkäsittelyn vakuuksia ja ympäristöluvan muuttamista. Lisäksi ensimmäisellä lakiehdotuksella toteutetaan EU:n sivutuoteasetuksen vaatimat muutokset lihaluujauhon polttoa koskevaan sääntelyyn. Jätevakuuden osalta laissa täsmennettäisiin, että velvollisuus jätevakuuden asettamisesta koskee myös muuta kuin ammattimaista tai laitospaikkaista jätteenkäsittelytoimintaa, jos toiminnassa syntyy merkittäviä määriä jätteitä.

Lupapäätökseen sisältyvät määräykset vakuuden asettamisesta, ja jatkossa siihen voitaisiin ottaa ehto, jonka mukaan toiminnanharjoittajan on arvioitava vakuuden riittävyyttä ja tehtävä tästä ilmoitus viranomaiselle.

Täsmennetään, että jos ympäristöluvan alaisesta toiminnasta voi aiheutua ympäristönsuojelulaissa säädetyn pilaantumiskiellon alainen seuraus, viranomaisen on muutettava lupaa. Jos luvan muuttamista koskeva asia tulee vireille, toiminnanharjoittajalla on sakon uhalla velvollisuus toimittaa lupa-asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Mikäli toiminnanharjoittaja ei määräystä noudata, viranomainen voi hankkia selvityksen tämän kustannuksella.

Valiokunnan ehdottama muutos koskee 89 §:n 5 momenttia, jossa ehdotettiin säännöstä toiminnanharjoittajan kuulemisesta luvan muutospäätöksen luonnoksesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällainen menettely olisi vaikea sovittaa yleiseen hallintamenettelyä koskevaan lainsäädäntöön, ja näin ollen säännös poistettaisiin.

Pöytäkirja PTK 42/2022 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 243/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 22.4.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen